

Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina

„Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina. Și el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să-mi adun roadele? Și a zis: Aceasta voi face: Voi strica hambarele mele și mai mari le voi zidi și-mi voi strânge acolo tot grâul meu și bunățile mele; și îi voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te! Dar Dumnezeu i-a zis: Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi? Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu în Dumnezeu se îmbogățește” (Luca 12,16-21).

Într-o zi, pe când Domnul Hristos propovăduia Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu, „cineva din mulțime I-a zis: «Învățătorule, spune-i fratelui meu să împartă moștenirea cu mine»” (Luca 12,13). „Faptul că acest om a apelat la Mântuitorul, deși El era un laic (nu era om al Legii), arată marele prestigiu de care Domnul Hristos se bucura în popor”¹.

Mântuitorul i-a răspuns bărbatului respectiv: „Omule, cine M-a pus pe Mine judecător sau împărțitor peste voi? Și a zis către ei: «Luați seama și păziți-vă de toată lăcomia, căci viața cuiva nu stă în prisosul avuțiilor sale»” (Luca 12,14).

„Domnul Hristos nu-și fundamentează refuzul de a interveni pe lângă fratele acestui bărbat doar pe faptul că El nu are nicio autoritate de a o face ci, în primul rând, pe temeiul că posesiunea de bunuri nu are nicio importanță pentru viața ce va să vină”².

¹ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 203.

² *Ibidem*.

„«A fi» este infinit mai presus de «a avea», deși omul este mereu tentat să inverseze această ordine valorică. O viață înaltă, o viață ce merită, cu adevărat, să fie trăită, nu depinde de prisosul bogățiilor”¹.

„Pe fondul acestor discuții, Mântuitorul a rostit parabola bogatului căruia i-a rodit țarina”², „prin care a arătat că El privește avuțiile pământești ca fiind cu totul neînsemnate”³, „fiindcă bogăția pământească, după cum vom vedea din această pildă, nu poate asigura nici simpla existență biologică”⁴. Dacă ar fi așa, oamenii foarte bogați nu ar mai muri niciodată.

Domnul Hristos Își începe parabola prin cuvintele: „*Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina*”.

„Textul pildei nu cuprinde niciun indiciu că acest om și-ar fi câștigat bogăția în mod nedrept. Cum nu avem niciun indiciu că ar fi fost nedreaptă pretenția omului care voia ca fratele său să-și împartă cu el moștenirea”⁵.

„Bogatul avea, desigur, calități care ar fi foarte prețuite în lumea materialistă a zilelor noastre. Era un om priceput în a-și conduce afacerile. Dacă țarina i-a rodit «*din belșug*» înseamnă că era un om harnic și muncitor care știa să facă agricultura, de aceea, poate, se și bucura de perspectiva odihnei”⁶.

„*Și el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să-mi adun roadele? Și a zis: Aceasta voi face: Voi strica hambarele mele și mai mari le voi zidi și-mi voi strânge acolo tot grâul meu și bunătățile mele; și îi voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!*”.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 282.

² Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 170.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 203.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 282.

⁵ *Ibidem*, p. 283.

⁶ *Ibidem*.

Din aceste cuvinte ale bogatului înțelegem că „el era un om întreprinzător, gata să se apuce de lucruri mari. Văzând belșugul roadelor, își face pe dată socoteala că nu are loc destul să le depoziteze și decide să-și construiască hambare noi și mai mari. Marea lui greșală însă este aceea că se gândește numai la el însuși. Un comentator biblic din secolul al XVIII-lea, numit Bengel, a scris că în mintea acestui bogat nu este loc pentru cei săraci. Tot ce are se gândește să pună bine numai pentru el. În această privință este de notat repetiția pronumelui posesiv «al meu»: «*Roadele mele*», «*hambarele mele*», «*grâul meu*», «*bunătașile mele*», precum și «*sufletului meu*». Prin această repetiție, și nu numai, se vedește asemănarea dintre bogatul din parabolă și un bogătaș din Vechiul Testament, numit Nabal, care, și el este catalogat drept «*nebun*» (I Regi 25,25) și se exprimă la fel: «*Nu cumva voi lua pâinile mele și apa mea și vinul meu și carnea vitelor pe care le-am înjunghiat pentru cei ce tund oile mele și le voi da unor oameni pe care nu-i știu de unde sunt?*» (I Regi 25,11)¹.

„Hambarele bogatului din parabolă erau pline până la refuz încât nu mai avea loc să-și depoziteze surplusul secerișului. Cu toate acestea, el nu s-a gândit la Dumnezeu, de la care primise toate darurile sale. El nu și-a dat seama că Dumnezeu îl făcuse un administrator al bunurilor Sale, ca să-i poată ajuta pe cei nevoiași. El avea o ocazie binecuvântată de a fi un dăruitor al lui Dumnezeu, dar se gândea doar la modul în care urma să se îngrijească de confortul propriu. Țintele acestui om nu erau mai înalte decât cele ale animalelor iraționale. El trăia ca și cum nu ar fi existat niciun Dumnezeu, niciun cer și nicio viață viitoare, ca și cum tot ceea ce avea îi aparținea și nu datora nimic nimănui, nici lui Dumnezeu și nici oamenilor”².

¹ **Ibidem.**

² **Ellen G. White, Parabolele...**, pp. 185-186.

„Dar, de fapt, bogătașul încă nu avea nimic din belșugul țarinii. Totul era încă pe câmp. Și vedem aceasta din exprimarea lui la viitor: «*Voi strica*», «*voi zidi*», «*voi strânge*». De fapt, el transfera tot prezentul lui material într-un viitor iluzoriu. Aceasta a fost marea lui greșală”¹.

„Să cugetăm un pic la situația bogatului din această parabolă. A greșit oare el în toate? I-a rodit țarina. Foarte bine. A avut timp bun, soare, vânt la timp. E ceva rău în aceasta? Nici vorbă. A făcut foarte bine. A avut un surplus de recoltă. E ceva rău în aceasta? Nu. De ce ar fi? A constatat că hambarele îi sunt prea mici și s-a gândit să ridice altele. Foarte bine, că doar nu era să lase recolta în ploaie, să se compromită. Orice gospodar bun ar fi făcut la fel. Până aici, așadar, el este un personaj, să zicem, pozitiv. Dar în pildă apare un al doilea personaj: Dumnezeu. Când apare? În momentul în care bogatul, satisfăcut, face următoarea reflecție: «*Suflete, ai multe bogății strânse pentru mulți ani, odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!*»”².

„Bogatul abdicase de la conștiința răspunderii pentru alții, concentrându-se doar asupra sa și a plăcerilor sale. Aceasta nu i-a plăcut lui Dumnezeu, din mai multe motive. În primul rând pentru că bogatul și-a suspendat munca. În al doilea rând, pentru că și-a rezervat bunurile numai pentru sine și, în al treilea rând, pentru această convorbire intimă pe care a avut-o cu sufletul său, ca și cum era limitat numai la viața pământească. I-a uitat cu totul dimensiunea cerească și a crezut că totul se mărginește la trup: A bea, a mânca și a se veseli. Și încă singur. Și ca pentru eternitate. Într-o eternitate pământească”³.

„Tocmai aici se înșela bogatul. De aceea Dumnezeu i-a atras atenția: «*Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul.*

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, pp. 246-247.

² Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 390.

³ *Ibidem*, p. 391.

Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?». Dumnezeu i-a dezvăluit zădărnicia agoniselilor peste măsură și a faptului că nu se va putea folosi de ele. Sufletul nu de acestea are nevoie, ci de «o bogăție în Dumnezeu», adică pentru eternitate. Pentru dincolo¹.

„Vizavi de atitudinea bogatului ne întrebăm: Unde a greșit el? Pentru că, până la un loc, reflecțiile lui sunt firești. Greșeala bogatului este întreită: a. Când a crezut că poate crea pentru el, aici, o eternitate pământească. b. Când a crezut că-și poate bucura sufletul, eternizându-l în categorii materiale. c. Când nu l-a luat deloc în calcul pe Dumnezeu prin «semnul» primit de la El. Hotărârea lui de a stoca cele materiale a fost bună, dar reflecția în a le folosi a fost rea. De ce? Pentru că a uitat și de Dumnezeu și de oameni. A uitat de Dumnezeu când n-a luat în calcul și o altă rațiune a ceea ce se întâmpla cu el. Pentru că nu datorită lui i-a rodit pământul din belșug. Este foarte posibil ca recolta bogată să se fi datorat și muncii lui: A lucrat pământul bine, la timp, l-a îngrășat, a tăiat buruienile la timp, l-a udat când a fost nevoie și la timp etc. Nu ne îndoim că a făcut toate acestea. Dar, cu siguranță, pe toate acestea le-a făcut și altă dată. Probabil de aceea era și înstărit, pentru că era un gospodar bun. Dar, dacă până acum n-a avut parte de o astfel de recoltă, trebuia să se întrebe, dacă nu cumva există și o altă rațiune în tot ceea ce se întâmpla cu el? I s-a dat un semn. Dar nu l-a citit bine. L-a interpretat rău. În acel semn era ascuns Dumnezeu. Și în loc să-I mulțumească, încercând să realizeze cu El desfătarea sufletului său, a încercat o fericire pământească, amestecând sufletul nemuritor, în cele materiale, trecătoare. Toată această necugetare a exprimat-o în două sentințe nebunești: a. «*Suflete, ai multe bunătați strânse pentru mulți ani*». b. «*Odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!*». A uitat, astfel, că este muritor și că ceea ce aduna, strângea, de fapt, pentru alții. Nu realiza

¹ **Ibidem.**

acest lucru. A uitat și de oameni, pentru că s-a gândit numai la sine. Și astfel, după două sentințe necugetate, vine sentința lui Dumnezeu, definitivă: «*Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?»*¹.

În această pildă „nu bogăția deranjează, ci felul în care bogatul gândește să se folosească de ea. Deranjează egoismul lui. Bogatul mai este egoist și pentru faptul că aproapele nu încapă în gândul și în mintea lui. În planurile lui are loc doar el, pentru că așa se întâmplă de cele mai multe ori cu mintea încețoșată de bogăție: Acolo nu este loc decât numai pentru sine. În mintea și în inima omului egoist, copleșit de bogăție, adeseori nu mai poate încăpea nimeni în afară de el însuși. În mijlocul acestor daruri revărsate de Dumnezeu asupra lui, bogatul a rămas singur și egoist. Nu a mai fost loc și pentru Dumnezeu. Nu s-a mai aflat loc nici pentru aproapele. Nu s-a mai găsit loc pentru nimeni, fără numai pentru sine. Aceasta este una dintre explicațiile «nebuliei» bogatului din această pildă»².

„Bogatul a fost numit «nebul» și pentru «materialitatea» gândirii lui. Pentru că și-a închipuit că sufletul său este tot atât de material, pe cât îi era și concepția sa despre el. Pentru că, după ce a găsit soluția mării hambarelor, ca în sfârșit să-și poată liniști conștiința chinuită de grija bogăției, s-a adresat sufletului său: «*Suflete, ai multe bogății strânse pentru mulți ani, odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!*». Cine? Sufletul? După abordarea atât de egoistă a bogăției, observăm încă o monstruoasă la bogatul din această pildă: El stă de vorbă cu sufletul său ca și cum ar vorbi materiei. Se adresează sufletului său, atribuindu-i necesități materiale: Odihnă, mâncare, băutură, distracție. Adică, exact ceea ce nu are nimic comun cu sufletul. Stă de vorbă cu sufletul său în chip cât se poate de material, uitând că sufletul nu

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 248.

² Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților, *Op. cit.*, pp. 207-208.

se hrănește cu acestea, ci tocmai cu opusul lor. Căci sufletul nu are odihnă decât în «lucrare», în lucrarea binelui. Nu se hrănește cu mâncare, ci cu asceză, adică cu ajunul și cu postul. Nu se veselește cu băutură, ci cu înfrânare. Acestea reprezintă odihna, hrana și băutura sufletului! Nebunia bogatului, însă, a ajuns până acolo încât, stând de vorbă cu sufletul său, i se adresează aceluia ca unui «tovarăș de cârciumă». Iată de ce Dumnezeu l-a numit «nebun» pe acest bogat¹.

„Asemenea tuturor materialiştilor, bogatul din parabolă nu știe ce este cu adevărat sufletul, nici bunătățile de care acesta are nevoie”². „Cum să mănânce și să bea sufletul? Trupul mănâncă și bea rodul țarinilor, nu sufletul. Dar omul acesta, și când vorbește de suflet, tot la trup se gândește”³. „Bogatul îi dă sufletului o mâncare pe care acesta nu o poate mânca. Sufletul are nevoie de patria sa cea din cer, nu de hambare pline. Hambarele sale acolo sunt, acolo e hrana care-i dă viață. Bogatul însă vrea să-și lege sufletul de pământ și să-l țină legat așa mulți ani. Sufletul însetează după Dumnezeu, bogatul însă nici pe buze nu are numele Lui”⁴.

Bogatul din această pildă confundă sufletul cu trupul. Așa cum trupul are nevoie de merinde și sufletul trebuie hrănit cu credința neclintită în Dumnezeu și cu nădejdea în El, cu iubirea lui Dumnezeu, a aproapelui și a vrăjmașilor, cu rugăciunea, cu smerenia, cu milostenia, cu postul, cu dreptatea, cu răbdarea, cu cumpătarea, cu dreapta socoteală și cu multe altele. Toate acestea hrănesc sufletul și îi gătesc loc în Împărăția lui Dumnezeu, pentru că „*lumea trece și pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac*” (I Ioan 2,17). Bogătașul nu le avea însă pe acestea.

¹ **Ibidem**, pp. 208-209.

² **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc**, *Op. cit.*, p. 283.

³ **Episcopul Nicolae Velimirovici**, *Op. cit.*, p. 281.

⁴ **Ibidem**, p. 282.

Pe deasupra, „bogatul își face planuri pentru mulți ani. Planuri în care «sufletul» său, în înțelesul cel mai înalt al acestui cuvânt, de parte spirituală a ființei, nu are niciun loc. Cum nici Dumnezeu și ascultarea de poruncile Sale nu au vreun loc în acest proiect de viață al bogatului. Deviza lui este: Totul pentru trup - odihnă, mâncare, băutură și veselie”¹.

Un părinte al Bisericii îi adresează acestui bogat următoarele cuvinte: „Sărmane bogat, vorbirea ta nebunească te arată că tu ești numai țărână; după tine și pentru tine sufletul este trup care mănâncă, trup care bea și se veselește. Sărmane bogat! Tu nu mai vezi pe nimeni, tu nu prețuiești decât un singur lucru - averea ta. Tu și averea ta umpleți toată lumea. Dincolo de voi nu mai există nimic pe pământ și nimic în cer. Pentru tine cerul este pământ, iar pământul este moșia ta. Moșiile, hambarele, mâncărurile, băuturile, iată ce-ți umplu golul vieții tale! Toate acestea se învârtesc în jurul tău, la toate acestea te închini pentru că ele sunt dumnezeul tău. Și totuși, toate acestea nu-ți dau nimic din cele ce-ți făgăduiesc. Tu nu vezi cât de înșelătoare sunt? Te frământă cu gândul în miez de noapte ca să zidești hambare fără să bagi de seamă că într-o zi, pe negândite, le vei părăsi pe toate”².

„*Dar Dumnezeu i-a zis: Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*”

„Agricultorul bogat, care crede că nu are de ce să se teamă de recolte sărace pentru mulți ani este un nebun, adică, potrivit accepțiunii biblice a termenului, un om care de fapt, neagă existența lui Dumnezeu, după cum citim în psalmi: «*Zis-a cel nebun întru inima sa: Nu este Dumnezeu!*» (Psalmul 13,1). El nu ține seamă de Dumnezeu și nu reușește să vadă sabia lui Damocles - amenințarea morții - atârând deasupra capului său”³.

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 284.

² Ierodiacon Visarion Iugulescu, *Op. cit.*, p. 258.

³ Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 203.

„Psalmistul David a scris: *«Nu te teme când se îmbogățește omul, nici când se înmulțește slava casei lui. Că atunci când moare nu ia cu sine nimic, și nici slava lui nu se va coborî după el»* (Psalmul 48,17-18). Dar el a constatat îndată cât de greu îi este omului necredincios să accepte acest adevăr. Deși vede mereu «moartea», de care nimeni nu poate scăpa, cel care se laudă cu mulțimea bogăției sale continuă să trăiască asemenea dobitocului fără minte: *«Omul, în cinste fiind, n-a înțeles: Li s-a alăturat dobitoacelor celor fără minte, și asemenea lor s-a făcut»* (Psalmul 48,12). Aceeași idee este exprimată și într-un alt text din Vechiul Testament, care pare să fi inspirat parabola cu bogatul căruia i-a rodit țarina din Noul Testament: *«Este câte un om care se îmbogățește prin multă grijă și zgârcenie și iată care-i este răsplata: Când zice: Am aflat odihna și acum voi mânca din bunătățile mele. Și nu bagă de seamă că vremea trece și va muri, lăsând totul altora»* (Ecclesiasticul 11,18-20)¹.

Bogătașului din parabolă „Dumnezeu i-a trimis un mesaj, probabil în vis, prin îngerul morții. Cuvintele: *«Îți vor cere sufletul»* înseamnă că viața omului este un împrumut. Dumnezeu a dat-o și tot El declară că restituirea ei îi va fi cerută bogatului chiar în noaptea aceea². În acest sens citim în Sfânta Scriptură a Vechiului Testament că prin moartea omului *„trupul acestuia se întoarce în pământul din care a fost luat, iar sufletul se întoarce la Dumnezeu, Care l-a dat, pentru că sufletul i-a fost împrumutat”* (Ecclesiast 12,7 și Cartea înțelepciunii lui Solomon 15,8).

„În vorbele adresate de Dumnezeu omului căruia i-a rodit țarina observăm o nuanță: Acesta nu-i spune *«îți voi cere sufletul»*, ci *«îți vor cere sufletul»*, în sensul că sufletul lui nu este dorit de Dumnezeu, ci de duhul lăcomiei, al lenei, al

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, pp. 282-283.

² Joachim Jeremias, *Op. cit.*, p. 203.

îmbuibării etc., adică de diavoli, care pun astfel stăpânire, prin bogăție, pe sufletul lui”¹.

Un sfânt ierarh al Bisericii îl muștră pe omul bogat din această parabolă pentru „nebunia” lui prin cuvintele: „Om nebun, de ce judeci cu pânțele iar nu cu mintea? După cum nu ți-a stat în putere să-ți hotărăști ziua când te-ai născut, tot așa nu-ți poți supune nici ziua morții. Dumnezeu aprinde candelile vieții pământești, și tot El le stinge, după cum socotește”².

„În timp ce bogatul privea în viitor, gândind la anii de desfătare care îl așteptau, Dumnezeu avea planuri total diferite, de aceea i-a adresat următorul mesaj acestui administrator necredincios: «*Nebunule! În noaptea aceasta îți vor cere sufletul*». Iată o cerere pe care banii nu o pot răscumpăra. Bogăția pe care o acumulase nu-i putea procura nicio grațiere, nici măcar o amânare. Într-o singură clipă, tot ceea ce se străduise să adune de-a lungul întregii vieți a devenit fără valoare pentru el”³.

Prin cuvintele adresate de Dumnezeu bogătaşului este „evidențiat contrastul între ceea ce crede bogatul, care se consideră stăpân deopotrivă al sufletului său și al bunurilor sale, și ceea ce știe Dumnezeu, anume că el este, de fapt, pe punctul de a-și pierde sufletul și, deci, și orice posibilitate de a-și folosi bogățiile pământești. O trăsătură importantă a acestui text o constituie faptul că verbul este la timpul prezent: Moartea este chiar la ușa bogatului”⁴.

„Unii comentatori ai Sfintei Scripturi consideră că Domnul Hristos expediază toată restabilirea dreptății pentru faptele din această viață în veșnicie, dar se înșeală. Dincolo se trag doar consecințele, dar chiar și acestea încep să se simtă încă de aici. Astfel,

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 247.

² Episcopul Nicolae Velimirovici, *Op. cit.*, p. 282.

³ Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 186.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 284.

viața bogătașului din această parabolă a fost luată de aici, înainte de vreme. La fel s-a întâmplat și cu viețile Ananiei și Safirei”¹.

Acest episod este prezentat în cartea Faptele Apostolilor, unde citim că în urma propovăduirii Evangheliei Împărăției lui Dumnezeu de către Sfinții Apostoli în Ierusalim, „*inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una; și niciunul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obște. Și cu mare putere Apostolii dădeau mărturie despre învierea Domnului Iisus Hristos și mare har era peste ei toți. Și nimeni între ei nu era lipsit, pentru că toți câți aveau țarini sau case le vindeau și aduceau prețul celor vândute și-l puneau la picioarele Apostolilor. Și se împărțea fiecăruia după cum avea nevoie. Iar Iosif, cel numit de Apostoli Barnaba - care se tâlcuiește Fiul Mângâierii -, levit de neam cipriot, având țarină și vânzând-o, a adus banii și i-a pus la picioarele Apostolilor. Dar un om anume Anania, împreună cu Safira, femeia lui, și-au vândut țarina. Și el, cu știrea femeii sale, a dosit din preț; și aducând o parte, a pus-o la picioarele Apostolilor. Iar Petru a zis: «Anania, de ce ți-a umplut Satana inima ca să minți Duhului Sfânt și să dosești din prețul țarinei? Oare nu ție-ți rămânea dacă o păstrai? Și, odată vândută, nu a ta era stăpânirea ei? Cum de-ai pus în inima ta lucrul acesta? Nu oamenilor ai mințit, ci lui Dumnezeu!»). Iar Anania, auzind aceste cuvinte, a căzut și a murit. Și frică mare i-a cuprins pe toți cei ce au auzit. Și ridicându-se cei mai tineri, l-au înfășurat și l-au scos afară și l-au îngropat. Și a fost că după un răstimp ca de trei ceasuri a intrat și femeia lui, neștiind ce se întâmplase. Iar Petru i-a zis: «Spune-mi dacă ați vândut țarina cu atât?». Iar ea a zis: «Da, cu atât». Iar Petru i-a zis: «De ce v-ați învoit voi să ispitiți Duhul Domnului? Iată picioarele celor care l-au îngropat pe bărbatul tău sunt la ușă și te vor scoate afară și pe tine». Și ea a căzut îndată la picioarele lui Petru și a murit. Și intrând tinerii, au găsit-o moartă și au*

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 393.

scos-o afară și au îngropat-o lângă bărbatul ei. Și frică mare a fost în toată Biserica și în toți cei ce au auzit de aceasta” (Faptele Apostolilor 4,32-37 și 5,1-11).

„În această parabolă Dumnezeu i-a adresat omului bogat cuvintele: *«În noaptea aceasta îți vor cere sufletul»*. Noi știm, din lumea în care trăim, că oamenii nu mor neapărat noaptea sau nu numai noaptea, ci se sting din viață și ziua, la orice oră. Astfel, în zilele noastre, pe plan mondial, în fiecare secundă au loc 4,3 nașteri și aproape două decese; în fiecare minut vin pe lume 255 de copii și se sting din viață 107 persoane; în fiecare oră se nasc 15.300 de copii și mor 6.420 de oameni; zilnic au loc 367.200 de nașteri și 154.000 de decese; anual văd pentru prima dată lumina zilei 134 de milioane de copii și decedază 56,2 milioane de persoane, ceea ce înseamnă că populația Terrei crește la fiecare cinci zile cu peste un milion de locuitori și cu aproximativ 78 de milioane de persoane anual. În această pildă Dumnezeu i-a zis bogatului că va muri noaptea. Noi de obicei spunem că am trăit atâtea zile sau că omul trăiește câte zile îi dă Dumnezeu, nu zicem «câte nopți îi dă Dumnezeu». Ba mai spunem încă ceva, probabil atunci când suntem tineri sau când ne aducem aminte de tinerețe: «Câte nopți am pierdut!». În general, când omul afirmă că a pierdut nopțile, se referă la păcate, la distracții și la o viață care nu este bineplăcută lui Dumnezeu. Deci, cuvintele lui Dumnezeu adresate omului bogat: *«În noaptea aceasta îți vor cere sufletul»* înseamnă «în întunericul păcatului!», ceea ce este foarte grav, pentru că Sfinții Părinți, inspirați de Dumnezeu, au spus că «în ce fapte te va găsi moartea, în acelea vei fi judecat» (Patericul... p. 285). Or, dacă moartea ne găsește «în noapte», «în întunericul păcatelor și al neștiinței», în aceea vom fi judecați și vom auzi același cuvânt ca și bogatul din această pildă: «Nebune!», pentru că nebunească a fost viața noastră!”¹.

¹ **Arhim. Dumitru Cobzaru**, *Amvon, Predici la duminicile de peste an*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016, p. 353.

În acest sens vom prezenta și o întâmplare din Pateric: „Un frate l-a întrebat pe avva Pimen: «Avva, erau doi oameni, unul monah și unul mirean. Monahul s-a gândit de cu seara ca dimineța să lepede cinul monahal, iar mireanul s-a gândit să devină monah. Însă amândoi au murit în noaptea aceea și nu au apucat să-și împlinească gândul. Oare, ce li se va socoti lor?». Și bătrânul a zis: «Călugărul a murit călugăr și mireanul a murit mirean, căci în ce s-au aflat s-au dus»”¹.

„Prin cuvintele adresate bogătaşului: «*Cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*», Dumnezeu i-a descoperit temporalitatea vieții pământești și implicit a bogățiilor, ca și nebunia de a-și centra toate preocupările sale pe axa celor trecătoare. Pentru astfel de oameni înțeleptul Solomon a scris: «*Cel ce-și pune nădejdea în bogăția lui se veștejește*» (Proverbele lui Solomon 11,28)”².

De multe ori unii oameni muncesc din greu și adună bani și avere întreaga viață și mor fără a se bucura de roadele muncii lor, pentru că sunt prea zgârciți ca să cheltuiască ceva. Tot ce adună ei însă, rămâne pe pământ și vor folosi alții, care se vor putea asemăna fiului risipitor, irosind totul. Cei care au muncit din greu, nu se bucură de roadele muncii lor în această viață, iar dacă nu au făcut milostenie și alte fapte bune, nu vor avea parte de odihnă nici în veșnicie.

„Care dintre noi n-am văzut sau n-am auzit de asemenea oameni care adună toată viața și care, într-o zi, pe neașteptate, trec dincolo și toată osteneala de o viață, pusă deoparte, toată adunătura lor se dovedește a fi fost, pentru ei, zadarnică”³.

„Cine n-a avut prilejul să fie în preajma unor oameni care au trecut dincolo, și să vadă cum, din momentul trecerii, alții umblau prin bunurile lor, fără teamă și fără sfială, ca prin niște

¹ *Patericul...*, p. 205.

² **Calinic Botoșăneanul**, *Op. cit.*, p. 172.

³ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 389.

bunuri fără stăpân, iar cel care trecuse nu mai putea acum să le zică nimic. Nu mai putea nici să se mire de atâta lipsă de respect și de rânduială, nici să protesteze, nici să mai pretindă că acele bunuri erau ale lui, deși unele erau lucruri strict personale. Acum nu mai erau ale lui. Asta era. Ieșiseră definitiv de sub stăpânirea lui. Erau acum la voia celor care rămăseseră, și care puteau umbla prin ele și prin sufletul lui ca și cu un băț prin cenușă. Puteau să facă orice ar fi vrut cu bunurile care, înainte cu o clipă, erau sub altă lege. Sub altă stăpânire. Aparținuseră ființei altuia. Acum ieșiseră toate de sub legea ființei cărora aparținuseră. Deveniseră bunuri în care alții se puteau amesteca fără răspundere, fără teamă sau rușine. Chiar și rudele cele mai apropiate, deși moștenitoare acum, n-ar fi îndrăznit înainte să deschidă un sertar, o cutie, o scrisoare. Acum totul este permis!”¹.

Așa s-a petrecut și cu bogatul căruia i-a rodit țarina din belșug. „Terenurile lui întinse și hambarele pline urmau să intre în stăpânirea altcuiva. S-a împlinit cu el cuvântul scris de psalmistul David: «*Ca o umbră trece omul, în zadar se tulbură, adună comori și nu știe pentru cine le strânge*» (Psalmul 38,6)”².

„Oricâte palate și-ar zidi, și oricâte averi și-ar aduna omul pe pământ, degeaba le adună, de vreme ce e obligat să le lase altora. Iar el, dacă le-a avut numai aici, nu folosește nimic din ele dincolo”³.

Poate îndesa cineva un sac cu bani în sicriul unui om bogat ori îi poate umple mormântul cu lingouri de aur, însă aceleia nu îi sunt de folos pe lumea cealaltă, cum nu îi sunt nici averile rămase pe pământ, oricât de mari ar fi ele.

Averile cuiva din această viață sunt asemenea banilor care au fost schimbați. Dacă cineva păstrează banii vechi și nu îi

¹ **Ibidem.**

² **Ellen G. White**, *Parabolele...*, p. 186.

³ **Antonie Plămădeală**, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 392.

schimbă la timp, nu îi sunt de niciun folos. Ori asemenea omului plin de bani care călătorește în străinătate dar moneda lui nu este convertibilă în țara lui de destinație. După cum oamenii din cele două exemple prezentate mai sus nu pot folosi banii dacă nu îi schimbă, tot așa omul bogat în această viață are folos în veșnicie din averea lui doar cât a oferit din ea celor lipsiți.

„Valoarea averii pământești se măsoară în veșnicie cu dărnicia cu care a fost oferită celor nevoiași”¹.

Asemenea bogatului din această pildă era un om cu foarte mulți bani, care zicea că își poate cumpăra și raiul cu ei, dar cu toate acestea, nu miluia pe nimeni din banii lui. După ce a murit, a ajuns la poarta raiului și se căuta de bani, ca să-și plătească intrarea. Scotocindu-se prin buzunare, în cele din urmă a aflat acolo un bănuț, pe care îl dăduse cândva unui sărac. I-a întins banul Sfântului Petru și a vrut să intre pe poartă, însă Sfântul Petru i-a zis că nu-i de ajuns un ban pentru a intra în rai și l-a trimis în iad.

Mântuitorul Își încheie parabola cu cuvintele: „*Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu în Dumnezeu se îmbogățește*”.

„Sentința de încheiere dă un sens moralizator parabolei, care tocește tăișul ascutit al avertismentului ei. Avertismentul eshatologic - nebun obsedat de agoniseala lui și inconștient de sabia lui Damocles care atârnă deasupra capului său - a fost transformat într-un avertisment împotriva utilizării greșite a bogățiilor”².

„Concluzia deschide, astfel, o temă provocatoare, cea a îmbogățirii în Dumnezeu. Iată că există și o altfel de îmbogățire! Iată că Dumnezeu nu ne vrea săraci, ci bogați, dar bogați întru

¹ **Friedrich Wilhelm Foerster**, *Hristos și viața omenească*, vol. II, traducere de Nicolae Colan, Tiparul Tipografiei Săteanului, Sibiu, 1926, p. 115.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 110.

El. Și această bogăție înseamnă: Un suflet sensibil și nu plin doar de sine; o rațiune care Îi lasă loc și lui Dumnezeu în cugetarea ei, o inimă în care să încapă și altul, o conștientizare că ești doar un trecător pe pământ și că viața ta are și o dimensiune cerească; o așteptare a întâlnirii cu veșnicia. Când le stăpânești pe toate acestea, să știi că ești cel mai bogat om de pe pământ! Atunci ești bogat în Dumnezeu!”¹.

„Domnul Hristos a precizat de nenumărate ori lucrurile care constituie un pericol pentru sufletul nostru. Sfântul Evanghelist Marcu consemnează în acest sens: «*Grijile veacului*», «*înșelăciunea bogăției*» și «*poftele după celelalte*» (Marcu 4,19), iar Sfântul Evanghelist Luca amintește «*grijile, bogăția și plăcerile vieții*» (Luca 8,14). Aceștia sunt spinii care înăbușă lucrarea lui Dumnezeu în sufletele noastre, împiedicând dezvoltarea seminței spirituale. Sufletul încetează să-și mai primească hrana de la Mântuitorul, iar viața spirituală încetează să mai existe în inimă”².

„«*Grijile veacului*». Nicio categorie de oameni nu este scutită de ispita grijilor acestei lumi. Celor săraci, munca grea, privațiunile și teama de lipsuri le provoacă necazuri și tulburări sufletești. Pentru cei bogați ispita constă în teama de a nu-și pierde averea și într-o mulțime de îngrijorări apăsătoare. Mulți dintre creștini uită lecția pe care Domnul Hristos ne-a îndemnat să o învățăm de la florile câmpului: «*Luați seama la crinii câmpului cum cresc: Nu se ostenesc, nici nu torc, dar v-o spun Eu vouă că nici Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre ei!*» (Matei 6,28-29). Astfel de oameni nu se încred în permanenta purtare de grijă a lui Dumnezeu, iar Mântuitorul nu le poate purta poverile, fiindcă ei nu I le încredințează. Prin urmare, în loc să-i

¹ Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, *Op. cit.*, p. 247.

² Ellen G. White, *Parabolele...*, pp. 29-30.

conducă la Dumnezeu, pentru a primi mângâiere și ajutor, grijile veacului îi despart de El¹.

„Mulți creștini care ar fi putut fi plini de roade în slujba lui Dumnezeu sunt robiți dorinței de a acumula bogății. Întreaga lor energie este absorbită de activitățile profesionale și aceștia se simt nevoiți să neglijeze lucrurile de natură spirituală. În felul acesta, ei se despart de Dumnezeu. Sfânta Scriptură ne încurajează să fim harnici în ocupația noastră (Romani 12,11). Noi trebuie să muncim, ca să avem cu ce să-i ajutăm pe cei nevoiași. Creștinii trebuie să muncească, să se implice în viața profesională și ei pot face aceasta, fără să se teamă că procedând în acest fel ar comite un păcat. Dar mulți ajung să fie atât de absorbiți de profesia lor, încât nu mai au timp pentru rugăciune, pentru citirea Sfintei Scripturi, pentru a-L căuta pe Dumnezeu și pentru a-I sluji. Din când în când, sufletul lor simte un dor aprins de sfințenie și de cer, dar nu au timp să evadeze din tumultul lumii, ca să asculte cuvintele maiestuoase și convingătoare inspirate de Sfântul Duh. Pentru ei realitățile veșnice ajung să fie subordonate față de lucrurile lumii, care ocupă primul loc. În aceste condiții, sămânța Cuvântului nu are nicio șansă de a rodi, pentru că energiile sufletelor lor sunt dedicate creșterii măcăcinilor lucrurilor lumești².

„Pe de altă parte, chiar și dintre aceia care lucrează pentru binele altora, mulți cad în aceeași greșeală. Îndatoririle lor sunt presante, responsabilitățile lor sunt multe, iar ei permit ca programul lor încărcat să nu le mai îngăduie timpul necesar pentru o autentică viață creștină. Ei neglijează comuniunea cu Dumnezeu prin rugăciune și prin citirea Sfintei Scripturi. Acești creștini uită că Domnul Hristos a spus: «*Fără Mine nu puteți face nimic*» (Ioan 15,5). Ei trăiesc despărțiți de Dumnezeu, viața lor nu este

¹ **Ibidem**, p. 30.

² **Ibidem**.

pătrunsă de harul și de iubirea Lui, și aceștia își manifestă în mod deschis caracteristicile eului propriu. Viața lor duhovnicească este afectată de dorința de stăpânire și de trăsăturile aspre și neplăcute ale caracterului lor”¹.

„*Înșelăciunea bogăției*». Atracția față de bunurile materiale are o putere fascinantă și înșelătoare. Prea adesea, cei care au bogății lumești uită că Dumnezeu este Cel care le-a dat capacitatea de a le obține. Aceștia cugetă în sinea lor: «Prin puterea proprie și prin eforturile personale am câștigat aceste bogății». În loc să le inspire recunoștință față de Dumnezeu, averile îi conduc la înălțarea de sine. Aceștia pierd simțământul dependenței de Dumnezeu și al responsabilității față de semenii lor. În loc să considere bogăția ca fiind un talant pe care trebuie să-l folosească spre slava lui Dumnezeu și pentru binele oamenilor, ei o tratează ca pe un mijloc de a-și satisface dorințele egoiste. Când este folosită în felul acesta, în loc să dezvolte atributele lui Dumnezeu în caracterul omului, averea dezvoltă atributele lui Satana, iar sămânța cuvântului lui Dumnezeu este înăbușită de spini”².

„*Plăcerile vieții*». Distracțiile, căutate doar în scopul satisfacției personale, constituie o primejdie. Toate obiceiurile necum-pătate, care slăbesc puterile fizice, care întunecă mintea sau care tocesc sensibilitatea însușirilor spirituale sunt *«poște trupești care se războiesc cu sufletul»* (I Petru 2,11)”³.

„*Poștele după celelalte*». Acestea nu sunt în mod obligatoriu niște dorințe păcătoase în ele însele, ci reprezintă orice interes așezat mai presus de Împărăția lui Dumnezeu. Tot ceea ce ne abate atenția de la Dumnezeu, tot ceea ce atrage iubirea

¹ **Ibidem**, p. 31.

² **Ibidem**.

³ **Ibidem**.

noastră, care ar trebui îndreptată spre Domnul Hristos, constituie un vrăjmaș al sufletului”¹.

„*Grijile, bogăția și plăcerile vieții*», toate acestea sunt mijloacele pe care Satana le folosește în marea competiție a vieții pentru cucerirea sufletului omenesc. De aceea, Sfântul Evanghelist Ioan ne-a îndemnat: *«Nu iubiți lumea, nici pe cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubeste lumea, iubirea Tatălui nu este în el; pentru că tot ceea ce este în lume - pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții - nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume»* (I Ioan 2,15-16). Domnul Hristos, care citește în inima omului ca într-o carte deschisă, a afirmat: *«Luați aminte la voi înșivă, să nu vi se îngreuiere inimile de îmbuibare și de beție și de grijile vieții, și ziua aceea să vină peste voi fără veste»* (Luca 21,34). Sfântul Apostol Pavel a scris și el: *«Cei ce vor să se îmbogățească, aceia cad în ispită și în cursă și în multe poftes nebunești și vătămătoare, care-i cufundă pe oameni în ruină și în pierzare; fiindcă iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor; pe care pofbind-o unii cu înfocare, s-au rătăcit de la credință și au fost străpunși de multe dureri»* (I Timotei 6,9-10)”².

„Agonisirea de bunuri materiale nu trebuie să constituie scopul vieții, pentru că acesta este dobândirea Împărăției cerurilor și fericirea veșnică, în timp ce bunurile pământești sunt doar mijloace întrebuintate de om în realizarea acestui scop. Asemenea oricărui mijloc, tot așa și bunurile materiale, prin ele însele nu au nicio valoare, ci ele se definesc în funcție de scopul pentru care sunt folosite. Atunci când slujesc nevoilor omenești și iubirii față de aproapele, sunt bune, dar când sunt utilizate în scopuri egoiste, devin rele și dăunătoare. Măsura folosirii acestora de către om este necesitatea, ceea ce este de prisos fiind nefolositor și dăunător. Pentru Sfântul Ioan Gură de Aur ceea ce îi prisosește

¹ **Ibidem**, pp. 31-32.

² **Ibidem**, p. 34.

cuiwa nu îi aparține acestuia, ci fratelui aflat în nevoi”¹. Ba mai mult, „bogățiile adunate nu sunt doar nefolositoare, ci și un blestem. În această viață ele sunt o capcană pentru suflet, fiindcă îndeapărtează sentimentele de la comoara cea cerească”².

Vorbind despre bogății din vremea lui, Sfântul Ioan Gură de Aur „spune că aceștia, cu toate că au lăzi pline de haine și își împodobesc cu aur, argint și pietre prețioase calul de la trăsură, casa și chiar vesela obișnuită, trec cu vederea pe cel creat după chipul lui Dumnezeu care rămâne gol, tremurând de frig. În timp ce bogății mănâncă și beau fără măsură, fratele lor este lipsit de cele necesare. Cei avuți risipesc fără rost mâncarea, hrănind câini și urși, dar Îl lasă pe Hristos să rabde foame”³.

De aceea trebuie să fim conștienți de faptul că „cu cât cheltuim mai mulți bani pentru a face paradă sau pentru satisfacții egoiste, cu atât putem oferi mai puțin pentru a-i hrăni pe cei flămânzi sau pentru a-i îmbrăca pe cei săraci. Trebuie să fim conștienți de faptul că fiecare bănuț irosit de noi ne privează de ocazia prețioasă de a face bine aproapelui nostru aflat în nevoi”⁴.

„Așadar, nu putem trimite bunuri în cer decât prin intermediul aproapelui care să le folosească aici. Unii însă vor zice: Noi strângem ca să ne asigurăm viitorul. Ceea ce ne va prisosi, va rămâne altora, să folosească ei. Dar cei ce spun așa strâng într-adevăr pentru alții? Știu ei pentru cine strâng? Sunt ei siguri că acele bunuri vor rămâne unora care au nevoie de ele, sau unor rude care și așa au de toate? Și atunci ce folos vor avea dintr-o asemenea danie? Și este aceasta o danie făcută de bunăvoie? Nicidecum. E ceea ce oricum rămâne”⁵.

¹ **Constantin Cornișescu**, *Op. cit.*, pp. 103-104.

² **Ellen G. White**, *Parabolele...*, p. 263.

³ **Constantin Cornișescu**, *Op. cit.*, p. 104.

⁴ **Ellen G. White**, *Parabolele...*, p. 264.

⁵ **Antonie Plămădeală**, *Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...*, p. 393.

Înțeleptul Solomon a scris că „*Aceasta este soarta celor lacomi de câștig; lăcomia le aduce pierderea vieții*” (Proverbele lui Solomon 1,19). Pentru a vedea că acestea nu sunt vorbe goale, vom da un exemplu în acest sens: „Se zice că un bărbat pe nume Pahomie ar fi auzit că undeva prin Siberia un mare proprietar de pământ vinde oricât pământ poate cineva parcurge cu piciorul, într-o zi, dus-întors, pentru o mie de ruble. Fiind ispitit de această ofertă, Pahomie s-a dus la proprietarul de pământ și i-a spus că vrea și el să cumpere. Proprietarul i-a zis: Iată, ne aflăm în acest punct. Vei porni de aici drept înainte și cât vei parcurge cu piciorul va fi al tău, cu o singură condiție: ca să fii înapoi tot în acest punct, înainte de apusul soarelui. Deci te duci înainte și te întorci înapoi. Cât de mult vei parcurge va fi al tău. Dar dacă nu ajungi aici înainte de apusul soarelui, vei pierde mia de ruble. Bărbatul a înțeles și a pornit să-și cucerească pământul, și a mers, și a mers, și a mers. Se uita și la soare, se uita și la pământul din față. Și a mers, și a mers. Și-și tot zicea mereu: Am timp să mă întorc și înapoi, dar trebuie să parcurg cât mai mult pământ. Și a mers până când și-a dat seama că, dacă merge mai departe, nu mai are timp să se întoarcă înapoi. Atunci a pornit înapoi, dar întorcându-se, soarele tot scăpăta, se apropia de asfințit, iar el era încă departe de locul de întâlnire. În sfârșit, cu câteva clipe înainte de apusul soarelui, alergând cu sufletul la gură și fiind gata să se prăbușească, a reușit să facă ultimul pas și a ajuns în locul de unde pornise, fiind bucuros în inima lui că a reușit să parcurgă o întindere atât de mare de pământ. Dar în clipa în care a întins mâna și a atins piciorul proprietarului, inima i s-a oprit și a murit pe loc. Atunci proprietarul le-a spus slujitorilor lui: Săpați-i o groapă de doi metri lungime și un metru lățime, pentru că de fapt de atâta pământ are nevoie un om, și nu de atâta cât, cu lăcomie, a venit el să dobândească!”¹.

¹ **Ibidem**, p. 394.

Această idee o găsim inscripționată pe mormântul împăratului persan Cyrus cel Mare (559-530 î.Hr.) din Pasargadae, capitala antică a Persiei, Iranul de astăzi, unde stă scris: „Trecătorule, oricine ai fi tu și oricând vei veni aici, căci eu știu că vei veni, eu sunt Cyrus, cel ce le-am cucerit perșilor împărăția lor mondială. Să nu mă pizmuiști deci, pentru această palmă de pământ, care îmi acoperă trupul”.

Pentru a vedea cât de dăunătoare este lăcomia vom mai da încă un exemplu: „Vânătorii de maimuțe au inventat o metodă genială și fără greș pentru a le prinde. După ce au descoperit acea parte a pădurii în care se adună ele mai des, ei îngroapă în pământ niște vase cu gâtul prelung și strâmt. Cu multă atenție, acoperă vasele cu pământ, lăsând descoperită doar gura, la nivelul ierbii. Apoi aruncă în vase câte o mâna de orez și poame din acelea care tare le plac maimuțelor. Când vânătorii se îndepărtează, maimuțele se întorc. Curioase din fire, ele cercetează vasele și, când își dau seama că înăuntru este hrană, își strecoară pumnul în ele înșfăcând cât mai multă mâncare cu puțință. Însă gâtul vaselor este foarte strâmt. Dacă o palmă goală poate intra cumva, atunci când este plină nu mai poate ieși. Și atunci maimuțele trag și tot trag. Acesta este momentul așteptat de vânătorii ascunși prin apropiere. Ei se năpustesc asupra maimuțelor și le prind cu ușurință, pentru că, deși ele se zbat violent, nu le trece nicio clipă prin cap să-și deschidă palma și să lase acolo ceea ce strâng în ea. Câți oameni nu-și pierd mântuirea de frică să nu trebuiească să-și desfacă baierile pungii și să ofere ceea ce ei consideră că le este de prisos și de fapt este inutil pentru ei. Eleganți și surâzători, vânătorii stau mereu la pândă. Ei ascund capcane în reviste captivante, în spoturile publicitare de pe canalele de televiziune și în panourile de la colțurile străzilor. Așa se formează un popor cu pumnii mereu strânși și cu inima răcită. De aceea să nu uităm ceea ce a spus Domnul Hristos: «*Nu te teme, turmă mică, pentru*

că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă Împărăția. Vindeți-vă averile și dați milostenie; faceți-vă pungi care nu se învechesc, comoară neîmpuținată în ceruri, unde furul nu se apropie, nici molia nu o strică, fiindcă unde vă este comoara, acolo va fi și inima voastră» (Luca, 12,32-34)”¹.

„În ceea ce privește lăcomia, Sfântul Ioan Gură de Aur o socotește rădăcina tuturor relelor morale și sociale. Pe lângă faptul că aceasta duce la privarea aproapelui de cele necesare, are urmări catastrofale pentru sufletul celui stăpânit de ea, pe care îl umple de patimi, căci în loc să fie solidar cu semenii, este egoist, în loc să fie cinstit, este necinstit, în loc de iubire, simte ură. Omul lacom urăște și este urât de toată lumea. Îi urăște pe cei săraci pentru că îi cer ajutorul. Îi urăște pe cei bogați pentru că nu posedă și bunurile lor. La rândul său este urât de toți, chiar și de cei care nu-l cunosc”².

„Domnul Hristos nu a desconsiderat bunurile materiale, ci, dimpotrivă, a arătat valoarea lor prin pildele sale, în care le folosește ca exemple. Dar el ne cere mereu să vedem în bunurile materiale mijloace și nu scopuri în sine. Ni se cere o înțelegere superioară asupra bunurilor materiale care nu sunt nici rele în sine, dar nu pot fi nici divinizate. Rostul bunurilor materiale se împlinește în om numai dacă el este dispus să accepte acest scop, așa cum l-a voit Dumnezeu”³.

„În convorbirea cu dregătorul bogat, văzând Mântuitorul dorința lui sinceră de a se mântui și că vrea să facă mai mult decât să împlinească poruncile, i-a zis: *«Încă una îți lipsește: Vinde tot ce ai și împarte-le săracilor și vei avea comoară în cer; apoi vino*

¹ **Bruno Ferrero**, *Cântecul unui greier*, traducere din limba italiană de Simona Ștefana Zetea, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2007, pp. 75-77.

² **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, p. 105.

³ **Pr. Dr. Vasile Citirigă**, *Hristos - centrul lumii, predici dogmatice la duminicile anului bisericesc*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2001, p. 195.

și urmează-Mi. Iar el, auzind acestea, s-a întristat, fiindcă era foarte bogat. Și văzându-l Iisus că s-a întristat, a zis: Cât de greu vor intra cei ce au bogății în Împărăția lui Dumnezeu! Că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre bogatul în Împărăția lui Dumnezeu» (Luca 18,22-25)¹.

În această comparație Domnul Hristos a dat ca exemplu cămila pentru că „aceasta este cel mai mare animal cunoscut în Palestina”².

„Oare a osândit aici Mântuitorul bogăția și pe cei ce o posedă? Nicidecum! Ceea ce condamnă aici Domnul Hristos este întrebuițarea greșită a bogăției, idolatrizarea ei și folosirea ei în mod egoist. Noi vorbim acum de oameni care au acumulat bogății în mod cinstit, fiindcă există oameni care dovedesc multă iscusință și hărnicie în administrarea bunurilor materiale. Au dar în domeniul economic și știu să se chivernisească”³.

„Nimeni însă nu este stăpân absolut al bunurilor materiale, decât Dumnezeu. El a încredințat darul inteligenței, al înțeleptei chiverniseli unuia și altuia, pentru ca darurile materiale să fie administrate cu bună rânduială și spre binele tuturor. În mâna bogatului credincios materia poate fi mijloc de apropiere între oameni, suport al solidarității umane și al sacrificiului. Câte nu poate face bogatul cu bunurile sale dacă le consideră daruri ale lui Dumnezeu! El poate ajuta săraci, copii orfani, bolnavi, spitale, biserici, școli, poate susține cultura, arta și prin toate întoarce, de fapt, darul lui Dumnezeu, Stăpânul tuturor”⁴.

„Astfel, darul devine purtător de iubire între oameni, se transformă în jertfă, iar jertfa sfințește viața și munca omului jertfitor. Folosite în acest fel, bogățiile materiale sunt mijloace

¹ **Ibidem**, p. 196.

² **Joachim Jeremias**, *Op. cit.*, p. 235.

³ **Pr. Dr. Vasile Citirigă**, *Op. cit.*, p. 196.

⁴ **Ibidem**.

de mântuire. Cine se poate debarasa de ele și face efortul să nu le privească și să le folosească în mod egoist, cine nu se lasă înrobite de ele și nu le idolatrizează, cine dorește cu adevărat să se mântuiască poate dobândi Împărăția lui Dumnezeu chiar prin intermediul bogăției”¹.

„Altfel, bogăția este un pericol pentru mântuirea omului, iar bunurile materiale, din mijloace ale mântuirii se transformă în piedici în calea mântuirii. Aceasta, mai întâi fiindcă pun bariere între oameni, sunt generatoare de vrajbă; apoi, omul preocupat prea mult de acapararea lor se desparte de Dumnezeu privind la ele ca la Dumnezeu. Dacă nu le mai privește ca daruri ale lui Dumnezeu, ele nu-l mai conduc pe om spre Dumnezeu, ci chiar ele devin un dumnezeu pentru om”².

„De aceea vedem atâția oameni pe care bogăția i-a împietrit; ei nu mai pot iubi, s-au dezumanizat și se consideră superiori semenilor lor. Bogăția prea multă fără credință și fără iubire duce la decădere, la pervertirea conștiinței, la mândrie, la îmbuibare, la pierderea echilibrului și a omeniei. Când omul are credință și iubire, de exemplu, dacă dintr-odată ajunge din sărac bogat sau dintr-un om neînsemnat ajunge într-o funcție importantă nu-și pierde capul. El rămâne același om cumsecade, iubitor, modest, atașat familiei și comunității. Însă cel lipsit de credință și de iubire devine dintr-odată neom fiindcă nefiind pregătit sufletește pentru o înțelegere superioară a situației, «își pierde capul»”³.

„Averea este o mare binecuvântare dacă se fac cu ea binefaceri pe pământ și un blestem cumplit pentru omul fără inimă, care nu oferă nimic din ea celor lipsiți”⁴.

¹ **Ibidem**, pp. 196-197.

² **Ibidem**, p. 197.

³ **Ibidem**.

⁴ **Ierodiacon Visarion Iugulescu**, *Op. cit.*, p. 262.

„Bogăția în sine nu este rea, ci inversarea de perspectivă pe care aceasta o produce. Dacă bogăția este folosită rău, în loc să te deschidă spre veșnicie, ea te închide în infernul grijilor și al egoismului. În cazul în care această bogăție există, datorită hărniciei tale și implicit a voii lui Dumnezeu, prin buna ei chivernisire și prin fapte de milostenie averea te poate îmbogăți și spiritual. Deci, bogăția trebuie privită ca o șansă. Dacă bogatul din parabolă nu s-ar fi gândit să-și lărgească hambarele, iar surplusul de recoltă l-ar fi dat săracilor, văduvelor, orfanilor, celor cărora nu le rodise țarina în acel an sau nu aveau țarine, nu ar fi atras atenția lui Dumnezeu”¹.

„Vedeți? Cel care nu se arată un iconom înțelept al bogăției sale devine din om bogat material, sărac spiritual”².

„Bogăției pământești și folosirii ei egoiste și exclusiv trupești, Mântuitorul îi opune o altă bogăție, adevărata bogăție. În concluzie, El ne atrage atenția asupra bogăției pe care nu a cunoscut-o și nu a adunat-o personajul din parabolă: *«Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu în Dumnezeu se îmbogățește»*”³.

În cele ce urmează vom prezenta o întâmplare care ne arată cum se adună adevărata bogăție.

Din rânduială dumnezeiască, regele indian Gondofornes, vrând să-și construiască un palat frumos, cum nu mai era altul în regatul său, a trimis în Imperiul Roman un negustor, pe nume Avan, pentru a căuta un meșter iscusit, care să-i zidească acel palat.

Ajungând în Cezareea Palestinei, capitala Iudeii de atunci, și reședința procuratorilor romani ai provinciei, Avan s-a întâlnit cu Sfântul Apostol Toma, căruia îi fusese rânduit de Dumnezeu

¹ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, p. 173.

² *Ibidem*, p. 174.

³ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 284.

să propovăduiască învățătura creștină în India și care i-a spus că este priceput în ridicarea de palate. Auzind aceasta Avan s-a bucurat, iar cei doi s-au îmbarcat pe o corabie, pentru a călători spre India.

După ce au ajuns la destinație, cei doi s-au înfățișat înaintea regelui Gondofornes, iar Avan i-a zis: „Iată, rege, că ți-am adus din Palestina un zidar foarte înțelept, care îți va ridica palatul pe care îl dorești”. Văzându-l pe Toma, regele l-a întrebat cu ce materiale știe să lucreze, cu lemn sau cu piatră? Apostolul i-a răspuns că din lemn știe să facă pluguri, juguri, cărme și vâsle, iar din pietre zidește coloane, temple și palate. Auzind acestea, Gondofornes l-a întrebat: „Îmi vei putea face mie un palat, după voia mea, în locul pe care ți-l voi arăta?”, iar Toma i-a confirmat. După ce Apostolul s-a înțeles cu regele cum să fie palatul și a văzut locul unde trebuia acesta ridicat, Gondofornes a poruncit să i se dea aurul necesar pentru începerea lucrării.

Toma l-a rugat însă pe rege să nu vină la palat până când va fi gata, iar acesta a acceptat.

Apostolul a împărțit săracilor tot aurul primit, propovăduind în același timp Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu printre locuitorii de acolo, cărora le-a hirotonit preoți și episcopi.

După o vreme regele l-a chemat pe Toma la el și l-a întrebat cum merg lucrările de ridicare ale palatului. Apostolul i-a răspuns că fundația este gata, dar are nevoie de mai mult aur pentru zidirea pereților. Gondofornes s-a bucurat și a poruncit slujitorilor lui să îi dea lui Toma aurul solicitat.

Primind aurul, Apostolul l-a împărțit celor lipsiți, iar el și-a continuat cu multă râvnă activitatea de răspândire a cuvântului lui Dumnezeu printre localnici.

Trecând vremea, regele l-a chemat din nou pe Sfântul Toma la el, întrebându-l cum avansează lucrările de ridicare ale palatului. Apostolul l-a înștiințat pe Gondofornes că numai

acoperișul a mai rămas de făcut. Auzind aceasta, regele s-a bucurat și i-a dat lui Toma cât aur îi trebuia, poruncindu-i ca acoperișul să fie frumos, cum nu este altul în regatul său. Apostolul a luat aurul, iar după ce a ieșit de la rege și-a ridicat ochii și mâinile spre cer, zicând: „Îți mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeule, iubitorule de oameni, că în diferite chipuri rânduiești mântuirea oamenilor”.

Împărțind aurul săracilor, Sfântul s-a îndeletnicit în continuare cu propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu.

După un timp regele a aflat că zidarul din Palestina nici măcar nu a început să lucreze la ridicarea palatului, ci tot aurul primit l-a împărțit nevoiașilor, iar el străbate ținutul de la un capăt la altul, propovăduind un Dumnezeu necunoscut și săvârșind multe minuni.

Mâniindu-se foarte tare, regele și-a trimis slujitorii ca să-l prindă pe Toma, iar când acesta i-a fost adus înaintea, l-a întrebat: „Zidarule, mi-ai construit palatul pe care ți-am poruncit să-l faci și pentru care ți-am dat foarte mult aur?”. Apostolul i-a răspuns: „Ți-am ridicat un palat foarte frumos, după cum am învățat eu să lucrez, de la marele meșter Hristos”. Auzind acestea, Gondofornes i-a zis: „Să mergem atunci împreună și să vedem acest frumos palat”. Toma însă i-a răspuns: „Nu poți să vezi în această viață palatul pe care ți l-am făcut eu, ci numai când te vei muta din lumea trecătoare, atunci îl vei putea vedea în Împărăția cerurilor și, sălășluind în el, vei petrece acolo în veci, cu bucurie”. Socotind că este luat în răs, regele s-a aprins de mânie și a poruncit ca Apostolul să fie aruncat în temniță, împreună cu Avan, negustorul care l-a adus, iar amândoi să fie aspru pedepsiți, jupuindu-li-se pielea de vii, după care să fie aruncați în foc. Aflându-se în temniță, Avan îl ocăra pe Toma, zicând: „Tu și pe mine și pe rege ne-ai înșelat, spunând că ești zidar înțelept, iar acum ai pierdut și aurul regelui și viața mea, căci iată, din pricina ta pățimesc și

voi muri în chinuri groaznice, fiindcă regele este foarte supărat și ne va omorî pe amândoi”. Dar Apostolul, mângâindu-l, i-a zis: „Nu te teme, că nu vom muri acum, ci vom fi vii, pentru că regele ne va elibera pe amândoi din temniță și ne va ține în mare cinste pentru mărețul palat pe care i l-am zidit în împărăția cerurilor”.

Aflând despre întâmplarea cu palatul, fratele lui Gondofornes s-a îmbolnăvit de inimă rea, și i-a spus regelui: „Pentru mâhnirea pe care ți-a produs-o acest înșelător și eu sunt supărat, iar din această pricină m-am îmbolnăvit și, iată, simt că sfârșitul îmi este aproape”. Și zicând acestea, îndată s-a stins din viață.

Regele, care își iubea foarte mult fratele, a fost cuprins de jale și a început să plângă nemângâiat. La porunca lui Dumnezeu, un înger a luat sufletul celui care murise și l-a înălțat în lăcașurile cerești, unde i-a arătat multe palate frumoase și luminoase, dintre care unul era mai măreț și mai luminos decât toate celelalte, a cărui frumusețe este cu neputință a o descrie în cuvinte omenești. Și îngerul a zis către suflet: „În care dintre aceste palate viețuiești să viețuiești?”. Iar sufletul, privind spre cel mai frumos palat, a zis: „De îmi este îngăduit să petrec măcar într-un colț al acestui palat, nimic altceva nu mai potesc”. Îngerul însă i-a răspuns: „În acest palat nu poți să viețuiești, pentru că este al fratelui tău, pe care străinul Toma i l-a zidit cu aurul pe care l-a primit de la el”. Atunci sufletul a zis: „Rogu-te, dă-mi voie să mă duc la fratele meu pentru a cumpăra de la el acest palat, căci el nu știe cât este de frumos și, după ce îl voi plăti, iarăși mă voi întoarce aici”. Atunci îngerul a întors sufletul în trup, iar mortul a înviat și, deșteptându-se ca din somn, îi întreba pe cei care erau de față unde îi este fratele și îi ruga să îl cheme pe rege să vină la el.

Auzind regele că fratele său a înviat, s-a bucurat foarte mult și degrabă a alergat la el, iar acesta i-a spus: „Știi bine, frate, cât de mult mă iubești și cum ai plâns pentru mine, iar de ți-ar fi fost

cu puțință să mă răscumperi de la moarte, ai fi dat pentru mine chiar și jumătate din regatul tău”. Regele i-a zis: „Adevăr ai grăit, așa este și nu poate fi altfel”. Apoi fratele său i-a spus: „Dacă mă iubești atât de mult, vreau să îmi oferi un dar și te rog să nu mă refuzi”. Regele a răspuns: „Tot ceea ce am îți dăruiesc ție, iubitul meu frate”, întărindu-și cu jurământ făgăduința făcută. Atunci fratele cel înviat a zis: „Te rog să îmi dăruiești palatul tău din împărăția cerurilor, iar eu îți ofer în schimb toată averea mea de pe pământ”. Auzind aceste cuvinte regele a fost foarte surprins, încât a amuțit.

După un timp regele l-a întrebat pe fratele său: „Cum de am eu un palat în cer?”, iar cel care fusese mort i-a zis: „Cu adevărat ai un palat în Împărăția cerurilor cum nici nu-ți închipui și cum nu există vreunul pe pământ, iar acest frumos palat ți l-a zidit ție Toma, pe care tu îl ții în temniță. Eu l-am văzut și m-am minunat de frumusețea lui nespusă și am cerut să viețuiesc măcar într-un colț al lui, dar nu mi s-a dat voie. Îngerul care m-a purtat pe mine prin lăcașurile cerești mi-a spus că eu nu pot să petrec în acest palat, pentru că este al tău și ți l-a ridicat străinul Toma. Atunci eu l-am rugat pe înger să îmi dea voie să mă întorc pe pământ și să cumpăr de la tine acel palat, deci dacă mă iubești, dă-mi-l mie, și tu ia în schimb toată averea mea”. Auzind aceste cuvinte, regele s-a bucurat de două lucruri, pentru revenirea la viață a fratelui său și pentru palatul care i s-a zidit în cer și i-a zis fratelui său: „Iubite frate, m-am jurat ție să-ți dăruiesc orice este sub stăpânirea mea pe pământ, dar palatul din cer nu ți l-am făgăduit, dar dacă vei voi, avem pe lângă noi același zidar, care poate să-ți ridice și ție un astfel de palat în Împărăția cerurilor”.

Zicând acestea, regele și-a trimis îndată slujitorii în temniță, ca să-i scoată de acolo pe Sfântul Toma și pe Avan, negustorul care l-a adus pe acesta în regatul său. Și, alergând în întâmpinarea Apostolului, Gondofornes a căzut la picioarele lui, cerându-și

iertare. Mulțumind lui Dumnezeu, Sfântul Toma a început să-i învețe pe amândoi frații credința în Domnul Hristos, iar ei, smerindu-se, au ascultat cu bucurie cuvintele lui. Petrecând o vreme cu ei, Apostolul i-a botezat și i-a învățat toată credința creștinească, apoi s-a dus prin cetățile și satele dimprejur, propovăduind Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu.

Iar cei doi frați, prin multe fapte de milostenie, și-au zidit palate nepieritoare în împărăția cerurilor.

Regele Gondofornes a făcut parte din dinastia indo-partă, a cărei stăpânire se întindea asupra teritoriilor din Afganistan, Seistan, Sind și Punjab, și a domnit în Punjabul de Apus, între anii 20-40 d.Hr. Descoperirile de la Taxila, unde s-au găsit monezi cu chipul acestui rege, confirmă veridicitatea istoriei Sfântului Apostol Toma, care l-a vizitat pe Gondofornes în jurul anului 40 d.Hr.

„Întâmplarea Sfântului Apostol Toma din India ne clarifică încă un lucru foarte simplu. Nici n-ar trebui să ne oprim asupra lui, dacă n-ar fi unii care cu nechibzuință zic: Ce-I trebuie lui Dumnezeu munca mea? De ce să-i tot trimit lui Dumnezeu? Are El nevoie de bunuri pământești? Se înțelege că nu. Nici nu e vorba de aceasta. E vorba, când se pun astfel de întrebări, doar de pretexte care să justifice avariția și lăcomia. Dumnezeu nu e o adresă pentru care să punem la poștă bani și colete. Ar fi simplu. Cred că mulți dintre noi am face-o. Dar am face-o tot din egoism. Ne-am trimite nouă. Ca și cum ne-am depune sume de bani la bancă. «Bani albi pentru zile negre», cum se zice. Pentru ca aceste depuneri să nu fie egoiste, ele trebuie trimise prin alții, prin aproapele care să le folosească el. Numai așa se înscriu în contul nostru la Dumnezeu. El ni le înscrie ca fapte bune, zicând: *«Întrucât ați făcut unora dintre acești frați mai mici ai Mei, Mie Mi-ați făcut. Și cel ce va da de băut unuia dintre aceștia*

mici numai un pahar cu apă rece, în nume de ucenic, adevăr vă grăiesc: Nu-și va pierde răsplata» (Matei 25,40 și 10,42)¹.

„Evident că facem fapta bună și pentru răsplată. E firesc și omenesc să fie așa. Mântuitorul vorbește adesea de răsplata din Împărăția cerurilor. Dar să nu pierdem din vedere nuanța. Răsplata vine pentru ceea ce i-am făcut aproapei. Sfântul Chiril al Ierusalimului explică acest lucru așa: „Rădăcina oricărei fapte bune este nădejdea în înviere. Așteptarea răsplății întărește sufletul spre fapta bună. Orice lucrător este gata să rabde ostenele, dacă va crede că înaintea lui va sta plata ostenelelor”².

„Dumnezeu îi cere fiecărui om să se cerceteze cu onestitate. De o parte a balanței, puneți-L pe Domnul Hristos, care înseamnă comoara veșnică, viața, adevărul, cerul și bucuria lui Hristos în sufletele celor răscumparați și puneți în cealaltă parte orice atracție pe care o poate oferi lumea. Puneți într-o parte a balanței pierderea propriei mântuiri și a mântuirii aceluia care ar fi putut fi salvați prin intermediul vostru și puneți în cealaltă parte, pentru voi și pentru toți ceilalți, o viață care durează cât viața lui Dumnezeu. Cântăriți pentru prezent și pentru veșnicie. În timp ce faceți aceasta, Mântuitorul va spune: «Ce-i folosește omului să câștige lumea întregă dacă își pierde sufletul?» (Marcu 8,36)³.

„Dumnezeu dorește să alegem lucrurile cerești în locul celor pământești. El ne oferă posibilitățile unei investiții cerești. El dorește să încurajeze țintele noastre cele mai înalte și să protejeze comoara noastră cea mai aleasă. Când bogățiile pe care le mănâncă moliile și le roade rugina vor fi spulberate,

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 392.

² **Ibidem.**

³ **Ellen G. White, Parabolele...**, p. 283.

cei milostivi se vor putea bucura de comoara lor cerească și de bogății nepieritoare”¹.

„Ce l-a făcut pe bogatul din această parabolă atât de egoist și ce l-a îndepărtat de oameni și de Dumnezeu? Câștigul cel mare și neașteptat, care l-a uluit și l-a făcut să-și piardă capul, să nu mai judece drept, să nu-i mai pese de alții, dar nici de sufletul său. Desigur, câștigul, roada acelei toamne era darul lui Dumnezeu și de aceea el trebuia să Îl vadă prin acest dar pe Dumnezeu. Dar el a făcut din dar un idol, pentru că în loc să I se închine lui Dumnezeu care i l-a dat, a început să se închine darului. Darul primit trebuia să fie mijlocul de a-i întâlni pe semeni, de a-i spori și a-și arăta dragostea față de ei și prin ei să-l înapoieze lui Dumnezeu, după cum spunem la Sfânta Liturghie: «Ale Tale dintru ale Tale, Ție Îți aducem de toate și pentru toate». Iată cum darul sau câștigul material în loc să fie mijloc de întâlnire între oameni, între om și Dumnezeu, poate deveni barieră între oameni și între oameni și Dumnezeu și nu din pricina materiei în sine, ci din pricina modului folosirii ei”².

„Bunurile pământești sunt un mijloc, iar nu un scop al vieții. Dumnezeu le-a dat israeliților - și nouă, de asemenea, prin ei - un avertisment clar în această privință. Dându-le mana în pustiu, le-a poruncit să nu-și adune mai mult decât le era necesar pentru ziua respectivă. Cei lacomi însă nu s-au mulțumit să adune numai atât; ei și-au făcut și rezerve. Dar a doua zi rodul lăcomiei lor nu mai era bun de nimic pentru că mana, adunată împotriva poruncii lui Dumnezeu, «a făcut viermi și s-a stricat» (Ieșire 16,20) și a trebuit să fie aruncată. De asemenea, Domnul Hristos ne-a învățat în rugăciunea «Tatăl nostru» să ne îngrijim de «pâinea cea spre

¹ **Ibidem.**

² **Pr. Dr. Vasile Citirigă, Op. cit., p. 159.**

fiiință) (Matei 6,11) numai pentru «*astăzi*», iar nu pentru «*mulți ani*», ca bogătașul căruia i-a rodit țarina¹.

„Bogatul din această pildă nu a dobândit acel unic lucru care ar fi putut avea valoare pentru el. Trăind pentru sine, el a respins iubirea lui Dumnezeu care s-ar fi manifestat plină de milă față de semenii lui. În felul acesta, el a respins însăși viața, pentru că «*Dumnezeu este iubire*» (I Ioan 4,8), iar iubirea este viață. Acest om a ales mai degrabă lucrurile pământești, decât cele cerești, și trebuia să moară o dată cu cele pământești².

„Din cuvintele înțeleptului Solomon: «*Cel care-l miluiește pe sărac Îl împrumută pe Dumnezeu și după ceea ce dă i se va răsplăti*» (Proverbele lui Solomon 19,17) înțelegem că Dumnezeu nu rămâne nimănui dator. El va răsplăti fapta celui milostiv. Unde? În Împărăția cerurilor. Milostenia este expresia credinței noastre în Dumnezeu. Este o lucrare a credinței care este răsplătită îmbelșugat în Împărăția lui Dumnezeu. Milostenia îți face mulți prieteni pe pământ, dar și în veșnicie³.

„Din rodul muncii trebuie să trăim cum se cuvine pe pământ, iar din ceea ce ne prisosește să facem bine și celor dimprejurul nostru care au nevoie. Dacă nu facem așa, iată, vine o zi când fiecare dintre noi poate auzi: Nebunule, pentru ce ai adunat toate acestea și le-ai strâns doar pentru tine, ca să-ți bucuri doar inima și ochiul tău? Iată, ca mâine vine moartea, te ia, și din toate nu iei nimic cu tine. Pentru cine ai adunat? Nu-ți rămâne decât ceea ce ți-ai trimis dincolo. Cine dă, lui își dă! Cât dai, atâta ai! Cu cât dai, cu atâta te vei întâlni dincolo. În acest sens vom prezenta o parabolă care ne va lămuri și mai bine cum stau lucrurile. Într-un ținut a venit o doamnă străină foarte bogată care și-a cumpărat mult pământ, și-a clădit un palat, s-a

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Op. cit.*, p. 285.

² Ellen G. White, *Parabolele...*, p. 186.

³ Calinic Botoșăneanul, *Op. cit.*, pp. 173-174.

înconjurat de servitori și de lucrători și s-a împrietenit cu toți boierii și boiernașii din părțile locului, vizitându-se reciproc. Spre deosebire de ceilalți, ea se arăta a fi și o bună creștină, cinstindu-l pe preot, care se dovedea a fi pătruns de misiunea lui. Doamna mergea regulat la biserică și ajuta întotdeauna parohia când era nevoie de vreo contribuție pentru reparații, pentru întreținere, pentru orice. Ea îi ajuta și pe săraci. Preotul apela adeseori la creștinii prezenți, mai ales la cei mai avuți, să fie generoși, să ajute nu numai biserica, ci și pe cei săraci din comunitate, și de oriunde ar fi, în așa fel încât toți să trăiască între ei ca frații, și să se iubească, precum a poruncit Domnul Hristos. Doamna s-a dovedit întotdeauna sensibilă la aceste apeluri, uneori chiar în așa măsură, încât cei din jur râdeau de ea, bănuind-o de bigotism. Ei, în general, nu prea luau în seamă apelurile preotului, deși acesta repeta mereu învățătura Evangheliei, că grija tuturor trebuie să fie aceea de a-și aduna comori în cer, nu bunuri materiale, adesea inutile, pe pământ. Cele din ceruri îi vor ajuta la judecata lui Dumnezeu, precum este scris: *«Întrucât ați făcut unuia dintre acești foarte mici frați ai Mei, Mie Mi-ați făcut»* (Matei 25,40). Preotul zicea de asemenea: Cine dă, lui își dă! Văzând doamna că predica preotului nu prea era ascultată, s-a gândit să-l ajute în propovăduire și să-și facă prietenii să înțeleagă mai concret apelurile și făgăduințele lui. Într-o zi aceasta s-a deghizat într-o cerșetoare, și-a schimbat vocea și a pornit prin sat la cerșit, prefăcându-se a fi bolnavă și neputincioasă, și plângându-se că este singură și are o casă de copii. Femeia își repeta povestea la fiecare poartă și în fața fiecărui trecător pe care îl întâlnea. Unii au dat-o afară, alții au refuzat-o brutal, asmuțind câinii asupra ei, alții i-au oferit câte ceva din resturile rămase de la servitori sau din mâncarea câinilor. Unii, ca să scape de ea, i-au dat câte o coajă de pâine uscată, o bucată de mămăligă mucegăită, un pumn de făină, o roșie stricată, de obicei nu ceea ce le prisosea, ci ceea ce nu le

mai trebuia, fiind și așa bune de aruncat. Ea le mulțumea tuturor, strângea totul într-o traistă și a doua zi venea din nou. Timp de o săptămână a cerșit în acest fel, bătând la porțile conacurilor boierești, ale caselor gospodarilor, dar și ale bordeielor săracilor, din mâinile cărora s-a ales, adeseori, cu daruri mai bogate decât cele căpătate de la cei avuți. Nevoiașii înțelegeau mai bine sărăcia și, adesea, își cereau iertare pentru că nu puteau fi mai darnici. În prima duminică cerșetoarea a redevenit doamna care era de fapt și a anunțat o mare recepție care urma să fie ținută la palatul ei, trimițând invitații tuturor familiilor bogate din împrejurimi și tuturor notabilităților. Spre mirarea tuturor, doamna a invitat la masă și oameni mai săraci. Cei bogați au început să sosească în trăsurile scumpe, fiind îmbrăcați în haine alese și doamnele în toalete elegante. Gazda i-a primit pe toți într-un salon imens unde, precum se și cuvenea, a făcut în persoană onorurile casei, salutându-i și primindu-i pe invitați. Săracii care au fost invitați nu cutezau să intre în salon, ci stăteau mai pe la ușă. Gazda i-a chemat și pe aceștia înăuntru și când toți invitații au sosit, s-au deschis niște uși mari într-o parte și într-alta a salonului. Acolo unde mesele erau încărcate cu toate bunătățile, au fost invitați săracii, care au intrat cam stânjeniți, însă gazda a insistat să ia loc la mese. Vizavi, într-o sufragerie mai mare și mai somptuoasă, se găseau niște mese goale, iar fiecare loc era marcat cu numele unui invitat bogat. Bogătașii au intrat înfumurați și plini de sine pentru cinstea care li se oferea. Au luat loc la mese și atunci au intrat servitorii, îmbrăcați în straie de sărbătoare și cu mănuși în mâini, purtând tăvi de aur și argint. Aceștia au pus în fața fiecărui invitat câte o coajă de pâine uscată, o bucată de mămăligă mucegăită, resturile din mâncarea servitorilor și a câinilor, o roșie stricată, un cartof și alte nimicuri de care te apuca greața numai privindu-le, încât toți au rămas înmărmuriți. Bogații nu știau ce să creadă. Gândeau că gazda a încurcat saloanele, fiindcă

văzuseră mesele la care se așezaseră săracii. Erau gata să se scandalizeze și să protesteze ofenșați de marea batjocură. Gazda însă i-a lămurit: Nu am încurcat saloanele. Eu sunt cerșetoarea care am cerșit pe la porțile voastre zilele trecute. Vă amintiți acum de mine? Și aruncând de pe ea o mantie aurită, a redevenit pe loc cerșetoarea încovoiată pe care toți o cunoșteau. Femeia le-a spus: Nevoiașii, din sărăcia lor, m-au miluit cu ce au avut mai bun, ba chiar și-au cerut iertare pentru că nu mi-au putut oferi mai mult. Iar vouă, domnilor și doamnelor care sunteți bogați, v-am pus înaintea, fiecărui, exact ceea ce mi-ați dat și voi când am bătut la porțile voastre. Nu cred că mă veți judeca prea aspru, fiindcă fiecare dintre voi are în față ceea ce a oferit el însuși pentru acest banchet. Ce a dat fiecare, lui și-a dat. Cum m-a omenit pe mine, așa este și el omenit la masa mea, după dreptate. Tot așa va fi și în Împărăția cerurilor! Zicând acestea, cerșetoarea a părăsit încăperea și, spun cei care au văzut-o, că, mergând spre ușă, și-a îndreptat din nou spatele încovoiat și a redevenit măreată, pe umeri i-a reapărut mantia strălucitoare și chipul cerșetoarei s-a transformat în cel al doamnei, iar când au vrut să se apropie de ea n-au mai văzut-o. Doamna nu s-a mai întors niciodată în ținutul acela, dar credincioșii spun că chipul Maicii Domnului din biserica lor este aidoma cu chipul ei. Nimeni nu poate spune dacă așa a fost și înainte și ei n-au observat-o, și acum s-a reîntors acolo, sau numai după ce s-a făcut nevăzută, doamna cea bună de la palat s-a ascuns în chipul din stânga ușilor împărătești, de unde îi privește mereu de parcă le-ar spune: «Tot așa va fi și în Împărăția cerurilor!»¹.

„Este paradoxal cum în lumea cealaltă vor ajunge numai bunurile la care suntem gata să renunțăm aici, adică să le dăruim celui alt. Nu cele pe care ni le îndesăm în buzunare, ci doar cele

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, pp. 394-396.

pe care le dăruim aproapelui, doar acelea vor putea trece vămile văzduhului și vor ajunge în viața de dincolo, pentru a se constitui în adevărate bogății”¹.

„De aceea la întrebarea lui Dumnezeu adresată bogatului: «*Cele ce ai pregătit ale cui vor fi?*» se poate răspunde în două feluri: Ale altora, dacă le-am adunat pentru noi; ale noastre, dacă le-am împărțit cu alții”².

„Fiecare efort făcut pentru Domnul Hristos va avea ca rezultat o binecuvântare care se va revărsa asupra noastră. Dacă folosim propriile mijloace materiale spre slava Lui, El ne va da mai mult”³.

„Nimeni să nu presupună însă că poate trăi o viață egoistă, iar apoi, după ce a slujit intereselor proprii, să *«între întru bucuria Domnului său»* (Matei 25,21). Acest fel de oameni nu pot lua parte la bucuria unei iubiri neegoiste. Ei nu ar fi potriviți pentru a trăi în curțile cerești. Ei nu ar putea prețui atmosfera curată a iubirii care cuprinde cerul întreg. Pentru mintea lor, știința cerului ar fi o enigmă”⁴.

„Prin parabola bogatului căruia i-a rodit țarina, Domnul Hristos a arătat nesăbuința celor care fac din lume singurul scop al vieții lor”⁵ și „ne-a învățat să ne ferim de lăcomie, pentru că aceasta ne întunecă privirea duhovnicească, făcându-ne să ignorăm ceea ce este cu adevărat important în viață”⁶.

„În această pildă Mântuitorul condamnă egoismul, condamnă lăcomia, îi condamnă pe cei care adună de dragul de a aduna, pentru bucuria perversă pe care și-o procură contemplându-și pungile doldora de bani și hambarele pline cu cereale. Unii ca

¹ **Sebastian, Episcopul Slatinei și Romaniștilor**, *Op. cit.*, p. 210.

² **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 396.

³ **Ellen G. White, Parabolele...**, p. 266.

⁴ **Ibidem**, pp. 275-276.

⁵ **Ibidem**, p. 185.

⁶ **Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, Op. cit.**, p. 283.

aceștia uită de Dumnezeu și de oameni. Satisfăcuți, nu mai văd împrejurul lor și nu simt că ceea ce au ei în plus, ar folosi mult aceluia care au mai puțin decât trebuințele lor. Și, mai ales, uită că vor muri și că tot ce adună în plus, adună de fapt pentru alții. Averile lor vor fi luate de alții, fără ca aceia să simtă măcar datoria de a le mulțumi”¹.

„Bogatul din parabolă ne este înfățișat pentru a ne învăța să băgăm de seamă că averea, dacă apucă să ne stăpânească ea pe noi, se transformă într-o piedică pentru Împărăția lui Dumnezeu. Pe unii averea îi trage în spinii grijilor și ai alergărilor trecătoare, pe alții îi bagă în boala zgârceniei și, iarăși, pe alții, ca pe bogatul din această pildă, îi aruncă și îi înecă în valurile desfătărilor. Din această cauză Domnul Hristos a spus că *«cei ce au bogății anevoie vor intra în Împărăția lui Dumnezeu»* (Marcu 10,23)”².

Pentru a se îndepărta de păcat și pentru a spori în viața duhovnicească, creștinii sunt îndemnați să opună patimilor care îi luptă sau îi stăpânesc, virtuțile contrare. În cazul de față, avariția trebuie combătută prin dărnicie, generozitate și fapte de milostenie, iar lăcomia prin sărăcia asumată de bunăvoie pentru Hristos.

În viața duhovnicească nu cantitatea este importantă, cum se întâmplă de cele mai multe ori cu bunurile pământești, ci calitatea. În acest sens vom prezenta un exemplu clasic din Sfânta Scriptură: *„Într-o zi, șezând în fața cutiei milelor, Iisus privea cum mulțimea aruncă bani în cutie. Și mulți bogați aruncau mult. Și venind o văduvă săracă, a aruncat doi bănuți, adică un codrant. Și chemându-i la Sine pe ucenicii Săi, le-a zis: «Adevăr vă grăiesc că această văduvă săracă a aruncat în cutia milelor mai mult decât au aruncat toți ceilalți. Pentru că toți au aruncat din prisosul lor, pe când ea, din sărăcia ei, a pus tot ce avea, totul de la gura ei»*” (Marcu 12,41-44). De aici învățăm

¹ **Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Tâlcuri...**, p. 390.

² **Preot Iosif Trifa, Op. cit.**, p. 354.

că orice creștin, oricât ar fi de sărac, este chemat să facă fapte de milostenie, iar Dumnezeu primește cu bucurie jertfa fiecăruia, oricât ar fi ea de mică.

Sfântul Ioan Gură de Aur însă ne învață că „milostenia trebuie făcută în anumite condiții. În primul rând, aceasta nu se face din câștig nedrept, ci numai din bunurile dobândite în mod cinstit. În al doilea rând, nu se face pentru a fi văzută, dar nici pentru a crea nemulțumire. În al treilea rând, milostenia nu trebuie să fie umilitoare. Miluirea cu dispreț a unui sărac reprezintă o mare cruzime, care în loc să-i aline durerea, o adaugă și pe cea a disprețului. Este de la sine înțeles că un astfel de binefăcător pierde răsplata lui Dumnezeu”¹.

Cei care și-au asumat sărăcia de bunăvoie sunt călugării, pentru care neagonisirea de bunuri materiale este un vot obligatoriu, de aceea, în cele ce urmează, vom prezenta câteva exemple de monahi care au iubit din tot sufletul lor sărăcia.

Sfântul Gherasim a înființat o mănăstire pe malul Iordanului. Aici a stabilit niște reguli foarte stricte, conform cărora, monahii aveau voie să se hrănească doar cu pâine uscată și curmale, pe care le primeau de la mănăstire. „Fiecare călugăr avea o singură haină veche, care-i acoperea trupul, și un vas de lut, cu apă”². „În chiliile monahilor nu se făcea niciodată foc și o rogojină le servea în loc de pat”³. În lipsa călugărilor, ușile chiliilor trebuiau să rămână în permanență deschise, încât oricine putea intra să ia de acolo orice dorea.

De luni până vineri, toți călugării stăteau în chiliile lor, rugându-se și împletind coșuri. Sâmbăta și duminica aceștia veneau la biserica mănăstirii, unde se spovedeau, se împărtășeau

¹ **Constantin Cornițescu**, *Op. cit.*, p. 108.

² *Proloagele*, volumul II, Editura Bunavestire, Bacău, 1999, p. 557.

³ **Gherasim Timuș**, **Episcopul Argeșului**, *Dicționar aghiografic*, Editura Mănăstirii „Portărița”, Satu Mare, 1998, p. 343.

cu Sfintele Taine, iar apoi lua o masă comună, singurul prilej cu care serveau mâncare gătită, din legume fierte, și puteau să bea puțin vin, spre slava lui Dumnezeu.

În Sfântul Post al Paștilor, Sfântul Gherasim se retrăgea în adâncul pustiei și „nu se hrănea cu nimic altceva, decât cu Sfânta Împărtășanie”¹, pe care o lua în fiecare duminică.

Urmându-i pilda, în timpul Postului Mare, numeroși monahi plecau din mănăstirea de lângă Iordan în pustie. Astfel, în prima duminică a Sfântului și Marelui Post al Paștilor, se săvârșea Sfânta Liturghie, la care toți monahii se împărtășeau cu Trupul și Sângele Domnului, mâncau puțin, apoi se adunau în biserică și, rugându-se îndelung și făcând numeroase metanii, se îmbrățișau. După aceasta, fiecare își lua hrană după cum putea și după cum voia. Unul lua pâine, pe măsura trebuinței trupului, altul curmale, altul nimic, decât rasa cu care era îmbrăcat, și ieșeau toți din mănăstire, cântând: «*Domnul este lumina mea și mântuirea mea; de cine mă voi teme? Domnul este apărătorul vieții mele; de cine mă voi înfricoșa?*» (Psalmul 26,1). De multe ori unul sau doi călugări rămăneau în mănăstire, nu ca să păzească cele ce se aflau aici, căci monahii nu aveau ceva ce ar fi putut fura hoții, ci pentru a nu lăsa biserica fără slujbă. Toți călugării care ieșeau din mănăstire păzeau cu sfințenie rânduiala de a nu ști unul de altul cum se înfrânează și cum petrece celălalt. Îndată ce treceau Iordanul, toți se despărteau. Pustiul era mare și monahii nu aveau voie să se întâlnească unul cu altul. Dacă se întâmpla ca vreunul dintre ei să vadă, din depărtare, pe altul venind spre el, se abătea din drum și se ducea în altă parte. Fiecare viețuia pentru el și pentru Dumnezeu, cântând neîncetat psalmi. Petrecând în acest fel, călugării se întorceau la mănăstire doar în Sâmbăta lui Lazăr, având ca mărturie a nevoințelor propria conștiință, care cunoștea cum au lucrat și roadele căror osteneli le-au recoltat. Și nimeni

¹ **Ibidem.**

nu îl întreba pe celălalt cum sau în ce chip a purtat lupta pe care a avut-o în față.

În cele ce urmează vom prezenta comportamentul a doi călugări cărora li s-a vestit că au moștenit averi pământești.

„Într-o peșteră din pustie locuia odată un monah și i-au spus niște rudeni de-ale lui după trup: Tatăl tău este grav bolnav și trage să moară, vino să-l moștenești. Călugărul le-a răspuns: Eu înaintea lui am murit față de lume. Mort pe viu nu moștenește”¹.

„Avva Daniel a spus că odată a venit la Cuviosul Arsenie un dregător, aducându-i testamentul unui senator, rudă cu el, care-i lăsa o mare moștenire. Și luându-l, călugărul a vrut să-l rupă. Atunci dregătorul i s-a aruncat la picioare, zicându-i: Te rog, nu-l rupe, fiindcă o să mi se ia capul pentru aceasta. Atunci avva Arsenie i-a spus: Eu am murit înaintea lui, și el abia acum. Și îi dădu înapoi testamentul, neprimind nimic”².

Sfântul Onufrie a viețuit în pustie șaiszeci de ani, perioadă în care nu a văzut chip de om. Acesta nu purta haine și își acoperea trupul cu părul capului și cu barba lui lungă, care îi ajungea până la pământ.

Sfânta Cuvioasă Maria Egipteanca s-a retras în Pustia Iordanului la vârsta de 29 de ani. Cu trecerea vremii, hainele pe care le purta s-au ponosit și s-au rupt și ea nu avea de unde să își procure altele. Astfel, „din cauza arșiței, aceasta suferea de cald, iar din pricina gerului tremura și îngheța de frig, încât de multe ori cădea la pământ și rămânea acolo nemișcată, aproape fără suflare”³. Sfânta Maria Egipteanca a viețuit în acest chip în

¹ *Patericul...*, p. 130.

² *Ibidem*, pp. 18-19.

³ **Sfântul Sofronie al Ierusalimului**, *Viața Cuvioasei Maria Egipteanca*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 214.

pustie timp de patruzeci și șapte de ani, perioadă în care „nu a văzut chip de om, dar nici fiară sălbatică sau altă viețuitoare nu a zărit în tot acest timp”¹.

„În Lavra Turnurilor locuia un călugăr bătrân, care cu toate că era foarte sărac, avea totuși darul milosteniei. Într-o zi a venit la acesta un om sărac, cerându-i pomană. Bătrânul nu avea decât o singură pâine, pe care i-a oferit-o cerșetorului. Acesta însă i-a spus: Părinte, eu nu de pâine am nevoie, ci de o cămașă. Auzind aceste cuvinte, călugărul l-a luat de mână pe omul cel sărac și l-a dus în chilia lui. Când acesta a văzut că nu găsește acolo nicio haină, singura cămașă a monahului fiind cea de pe el, s-a minunat de sufletul lui plin de virtute și, dezlegându-și traista de la gât, a deșertat în mijlocul chiliei tot ce avea în ea, zicând: Părinte, primește acestea de la mine, căci eu voi găsi în altă parte ceea ce caut”².

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica, episcopul Râmnicului, unul dintre cei mai populari și îndrăgiți sfinți români, a fost un om foarte milostiv, care în întreaga lui viață nu a adunat nimic pentru el, după cum reiese din testamentul pe care l-a întocmit înainte de a se muta la Domnul: „Eu, smeritul arhieru Calinic, episcopul Râmnicului Noul Severin, fiind în vârstă de peste șaptezeci de ani, am auzit glasul Domnului meu Iisus Hristos care a zis în Sfânta Evanghelie: «*Voi fiți gata, că Fiul Omului vine în ceasul în care nu gândiți, ca nu cumva, venind fără veste, să vă găsească dormind*» (Luca 12,40 și Marcu 13,36). Ca unul ce sunt cuprins de neputințe și trupul îmi slăbește din zi în zi, auzind acest glas al Domnului și temându-mă și așteptând în toată vremea acel ceas al morții

¹ **Ibidem**, pp. 214-215.

² **Ioan Moshu**, *Limonariu sau Livada duhovnicească*, traducere și comentarii de Pr. Prof. Dr. T. Bodogae și D. Fecioru, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Alba Iuliei, Alba Iulia, 1991, p. 34.

anunțat de Domnul, mă pregătesc după putere pentru ieșirea din această viață, și, cu toate că sunt cuprins de lene, de trândăvie și de alte multe patimi, nu mi-am pierdut nădejdea în mila Domnului meu Iisus Hristos, «care a venit în lume să-i mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu» (I Timotei 1,15). Prin smerita mea scrisoare vreau să le fac cunoscut celor ce după mutarea mea din această viață vor dori să îmi caute averea, să nu se ostenească în zadar, nici să-i iscodească pe cei ce pentru Dumnezeu mi-au slujit, ca să-mi afle comorile sau bogățiile pe care le-aș fi adunat din tinerețe, pentru că de când m-am călugărit la Sfânta Mănăstire Cernica, la vârsta de 19 ani, și i-am făgăduit lui Dumnezeu că voi trăi în sărăcie de bunăvoie, de atunci, până când am simțit că moartea se apropie, nu am adunat averi sau lucruri de prisos, ci numai cărți sfinte, iar aur sau argint nicidecum nu am agonisit, nici nu am căutat să am haine de prisos, nici alte lucruri, ci numai cele de neapărată trebuință trupului. M-am străduit să nu agonisesc nimic, decât numai sărăcia cu duhul, având pentru aceasta toată nădejdea în mila lui Dumnezeu, care niciodată nu m-a părăsit. Cu toate că am fost arhimandrit și stareț la Sfânta Mănăstire Cernica, daniile primite de la binefăcători, precum și veniturile mănăstirii, le-am cheltuit pentru nevoile mele și ale mănăstirii. Tot așa, și cât timp am fost episcop la Râmnic, nu am adunat aurul și argintul pe care l-am primit de la oamenii cei mari, ci l-am cheltuit pentru trebuințele mele, ale casei episcopale și l-am împărțit celor lipsiți, după porunca lui Dumnezeu. Drept aceea, după moartea mea, nimeni să nu se ostenească să cerceteze sau să caute orice fel de avuție în chilia mea, fiindcă nu las nici măcar bani pentru îngroparea și pomenirea mea, încât sărăcia cea de bunăvoie mai mult să-i fie arătată lui Dumnezeu la sfârșitul vieții, pentru că eu cred că Îi este mai bineplăcut Fiului lui Dumnezeu să nu rămână niciun

ban după moartea mea, decât să se împartă multă agoniseală în urma mutării mele din această viață. Și dacă nu va voi nimeni să-mi îngroape ticălosul meu trup, pentru să sunt atât de sărac, atunci mă rog celor care vor afla despre moartea mea să îmi târască păcătosul meu trup într-o biserică săracă și acolo să-l înmormânteze între alte trupuri. Dacă după moartea mea, înalții dregători vor porunci să fiu îngropat după datină, iar sfârșitul meu se va întâmpla în Muntenia, atunci mă rog iubitorilor de Hristos să mă înmormânteze în Sfânta Mănăstire Cernica, lângă Biserica Sfântul Gheorghe, cea zidită de mine, în partea dreaptă. Iar dacă sfârșitul meu va fi în Oltenia, în Episcopia Râmnicului Noul Severin, să mă îngroape în tinda catedralei din Râmnicu Vâlcea, cea rezidită de mine, în partea dreaptă, ca cei ce îmi vor vedea mormântul să-și aducă aminte de mine și să mă pomenească în sfintele lor rugăciuni, când se vor ruga lui Dumnezeu. Cei ce vor voi ca, fără bani, să-mi pomenească păcătosul meu suflet în rugăciunile lor către Dumnezeu, aceia să fie pomeniți în împărăția lui Dumnezeu. Cei ce vor avea nevoie de plată pentru aceasta, îi rog să nu mă pomenească, pe mine, cel sărac, fiindcă nu am lăsat nimic pentru a fi pomenit. Iar Dumnezeu să ne fie milostiv tuturor și mie, păcătosului, în veci, Amin! Acesta este testamentul meu, în care vorbesc despre averea mea. Dacă unii nu vor crede cele scrise și vor începe să caute aur sau argint, cu toate că se vor osteni mult, nu vor afla nimic și îi va judeca Dumnezeu. Acest testament a fost întocmit în Sfânta Episcopie a Râmnicului Noul Severin, în casa arhierască, în 16 mai 1867, fiind scris și semnat cu mâna mea”¹.

¹ **Pr. Prof. Ion Ionescu**, *Sfântul Ierarh Calinic Cernicanul*, articol publicat în volumul: „Sfinți români și apărători ai Legii strămoșești”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, pp. 537-539.

Un părinte al Bisericii ne îndeamnă: „Dacă ți-a furat cineva ceva, socotește că ai făcut milostenie cu cele furate”¹, iar Dumnezeu va primi ca atare gândul tău și paguba ta.

În continuare vom prezenta mai multe exemple de călugări jefuiți de hoți, care au dovedit cu prisosință că nu erau deloc legați de bunurile materiale pe care le dețineau.

„A fost odată un patriarh al Ierusalimului care era atât de milostiv și lesne iertător celor ce îi greșeau, că un slujitor al casei a furat aur de la el și temându-se a fugit în Tebaida Egiptului, dar acolo l-au prins barbarii și l-au robit. Aflând aceasta patriarhul, l-a răscumpărat cu optzeci de galbeni. Întorcându-se slujitorul la Ierusalim, patriarhul l-a primit în casa lui, încât unii ziceau că nu i-a greșit cu nimic”².

„Un monah avea nevoie de o haină, de aceea s-a dus în târg și a cumpărat una, care costa puțini bani. Luând el haina, a pus-o și a șezut pe ea. În timp ce număra banii, pentru a-i da vânzătorului, cineva a venit prin spatele lui și a început să tragă de haină, vrând să o ia pe ascuns. Simțind călugărul că cineva trage haina de sub el, s-a întins spre locul unde număra banii și s-a ridicat un pic, până când cel ce trăgea haina a luat-o și s-a dus. Apoi monahul a plătit prețul pentru haină și, fără să fi luat ceva, s-a întors în pustie”³.

„Avva Zosima povestește: Într-o zi, pe când ședeam în chilie, am auzit pe cineva că bate la ușă. Deschizând, am văzut că erau niște hoți. I-am primit cu blândețe și aprinzând o lumânare, am început să le arăt ce aveam în chilie, spunându-le că nu voi ascunde nimic de ei. Hoții m-au întrebat dacă am aur. Le-am răspuns: Da, am trei monede de aur și am deschis vasul cu banii

¹ **Diacon Gheorghe Băbuț**, *Pelerinul român*, Editura Pelerinul Român, Oradea, 1992, p. 68.

² *Patericul...*, p. 265.

³ **Ibidem**, pp. 413-414.

înaintea lor, iar ei luându-mi cele trei monede și toate lucrurile din chilie, au plecat în pace”¹.

„La un călugăr au intrat hoții și i-au spus: Am venit să luăm tot ce ai în chilie. Luați, fiilor, tot ce vedeți, le-a spus el. După ce au golit chilia, au plecat, uitând să ia o pungă care era atârnată într-un colț. Bătrânul a luat punga și a alergat în urma lor, zicându-le: Luați, fiilor, punga pe care ați uitat-o în chilie!. Mirați de sufletul curat al călugărului, hoții i-au înapoiat tot ceea ce luaseră din chilie și s-au căit, spunând unul către altul: Cu adevărat călugărul acesta este omul lui Dumnezeu”².

„În chilia avvei Theodor au năvălit trei hoți, iar în timp ce doi dintre ei îl țineau pe călugăr, al treilea a început să care tot ce găsea. După ce hoțul a scos mai multe obiecte, voia să ia vasul cu care avva mergea la biserică. Călugărul i-a spus să lase vasul la locul lui, însă hoțul nu voia să-i dea ascultare. Atunci smucindu-se cu putere din mâinile celor doi hoți care îl țineau, avva i-a trântit la pământ. Văzând aceasta, hoții s-au înfricoșat, însă monahul le-a spus: Nu vă temeți, pentru că nu vreau să vă fac niciun rău, împărțiți toate lucrurile din chilie în patru părți și luați trei, iar mie lăsați-mi o parte și așa au făcut, iar călugărul a păstrat pentru sine vasul cu care mergea la biserică”³.

„În timp ce avva Macarie lipsea din schit, un hoț a intrat la el, iar când călugărul s-a întors, l-a găsit pe acesta încărcându-și cămila cu vasele lui. Macarie a început să încarce împreună cu hoțul cămila, iar după ce au pus pe ea toate vasele, tâlharul a început să-și bată animalul, pentru că acesta nu voia să se ridice și să plece. Văzând Macarie aceasta, a intrat în chilie, unde a văzut o daltă mică. Luând-o, a pus-o pe cămilă, zicând hoțului: Frate, aceasta aștepta cămila și lovind ușor animalul cu piciorul,

¹ *Ibidem*, p. 86.

² *Ioan Moshu, Op. cit.*, p. 208.

³ *Patericul...*, p. 96.

i-a zis: Ridică-te! Cămila s-a ridicat îndată și a mers un pic pentru cuvântul călugărului, dar s-a așezat din nou jos și nu a vrut să se mai ridice până nu au descărcat toate vasele și abia apoi a vrut să se urnească din loc”¹.

În cele ce urmează vom prezenta exemplul unui episcop, a cărui argintărie a fost furată de un hoț. Celebra întâmplare este relatată cu mult talent de către Victor Hugo în romanul „Mizerabilii”, o veritabilă capodoperă a literaturii universale.

„În 1815 episcop de Digne era Charles-François-Bienvenu Myriel, un bătrân de vreo șaptezeci și cinci de ani”². „Acesta locuia împreună cu sora lui, Baptistine, care era cu vreo zece ani mai tânără decât el și nu fusese niciodată căsătorită. Cei doi aveau în slujba lor o femeie de vârsta lui Baptistine, numită Magloire”³.

„Nicio ușă a casei în care aceștia locuiau nu se încuia cu cheia. Ușa de la sufragerie, care dădea în exterior drept în fața catedralei, avusese pe vremuri broască și zăvor, ca o ușă de închisoare. Episcopul dăduse poruncă să se scoată toată feroneria, așa încât, ziua și noaptea, ușa nu era închisă decât cu clanța. Orice trecător, la orice oră, n-avea decât să apese pe clanță ca să intre. La început femeile fuseseră foarte îngrijorate că ușa nu era niciodată încuiată, dar episcopul le-a spus: «Dacă vreți, n-aveți decât să puneți zăvoare la camerele voastre». Cele două femei au sfârșit împărtășind încrederea lui sau, cel puțin, lăsând să se creadă că o împărtășesc”⁴.

„În primele zile ale lunii octombrie 1815, cam cu un ceas înainte de apusul soarelui, un drumeț intră în orașul Digne. Puținii

¹ **Ibidem**, p. 149.

² **Victor Hugo**, *Mizerabilii*, traducere de Lucia Demetrius și Tudor Măinescu, Editura Univers, București, 1985, p. 18.

³ **Ibidem**, p. 21.

⁴ **Ibidem**, p. 46.

locuitori care se aflau în acea clipă la ferestre sau în pragul caselor se uitau la acest călător cu un fel de îngrijorare. Rar se întâmplă să întâlnești un trecător cu o înfățișare mai păcătoasă. Era un bărbat de statură mijlocie, îndesat și voinic, în puterea vârstei. Să tot fi avut vreo patruzeci și șase sau patruzeci și opt de ani. O șapcă cu cozorocul de piele pleoștit îi ascundea în parte fața arsă de dogoarea soarelui și learcă de sudoare. Prin cămașa lui de pânză neînălbătită, groasă, prinsă la gât cu o mică ancoră de argint, se vedea pieptul păros; avea o cravată răsucită ca o frânghie, pantaloni albaștri de doc, roși, jerpeliți, cu un genunchi peticit și cu altul găurit, o bluză veche, cenușie, zdrențuită, cârpită la unul din coate cu o bucată de postav verde, cusută cu sfoară; pe spate purta o raniță înșesată, închisă bine și nouă; în mână, un ciomag lung, noduros; în picioare, ghete țintuite, fără ciorapi; cu capul tuns și barbă mare. Nădușeala, arșița, mersul pe jos, praful, sporeau înfățișarea respingătoare a acestui prăpădit. Deși ras în cap, avea părul zbârlit, căci începuse să-i crească și părea că n-a mai fost tuns în ultimul timp. Nu-l cunoștea nimeni. Nu era, desigur, decât un trecător. De unde venea? Dinspre miazăzi. Ori poate de pe țărmurile mării. Căci își făcea intrarea în Digne pe același drum pe care, cu șapte luni mai-nainte, trecuse și împăratul Napoleon mergând de la Cannes spre Paris. Omul mersese, desigur, toată ziua. Părea foarte obosit. Niște femei din târgul cel vechi, care se află în partea de jos a orașului, l-au văzut oprindu-se sub copacii din bulevardul Gassendi și bând apă la fântâna din capătul promenadei. Trebuie să-i fi fost tare sete, căci niște copii, care se luaseră după el, l-au văzut oprindu-se din nou la două sute de pași mai departe, ca să bea apă și de la fântâna din piața târgului. Ajuns la colțul străzii Poichevert, coti la stânga și se îndreptă spre primărie. Intră acolo și ieși după un sfert de ceas. Un jandarm ședea lângă poartă, pe banca de piatră pe care se urcase la 4 martie generalul Drouot ca să citească mulțimii

însăpăimântate proclamația din golful Juan. Omul își scoase șapca și-l salută cu umilință pe jandarm. Fără să-i răspundă la salut, jandarmul se uită cu atenție la el, îl urmări câțva timp cu privirea, pe urmă intră în localul primăriei. Era atunci la Digne un han frumos, cu firma «La crucea lui Colbas». Hanul acesta era ținut de un oarecare Jacquin Labarre, om bine văzut în oraș, pentru că se înrudea cu un alt Labarre, care ținea la Grenoble hanul «La trei delfini» și care slujise în corpul călăuzelor (un corp de elită al armatei lui Napoleon). Când a debarcat împăratul, s-a vorbit mult prin partea locului despre hanul «La trei delfini». Se spunea că generalul Bertrand, travestit în căruțaș, venise de multe ori acolo, în luna ianuarie, împărțind decorații soldaților și napoleoni cu nemiluita burghezilor. Adevărul e că, intrând în Grenoble, împăratul refuzase să locuiască în palatul prefecturii și, mulțumindu-i primarului, i-a spus: Mă duc la cineva pe care-l cunosc! Și s-a dus la «Trei delfini». Gloria aceasta a lui Labarre de la «Trei delfini» se răsfrângea, la douăzeci și cinci de leghe depărtare, asupra lui Labarre de «La crucea lui Colbas». Se spunea despre el în oraș: E văr cu cel din Grenoble. Omul se îndreptă spre hanul acesta, care era cel mai bun din regiune. Intră în bucătărie, care dădea de-a dreptul spre drum. Toate cuptoarele erau aprinse; un foc mare pâlpaia vesel în sobă. Hangiul, care era în același timp și bucătar, trecea foarte preocupat de la vatră la tingiri, pregătind o masă minunată unor căruțași care se auzeau râzând și vorbind zgomotos într-o odaie alăturată. Cine a călătorit știe că nimeni nu mănâncă mai bine decât căruțașii. O marmotă grasă, niște potârniche albe și un cocoș sălbatic se învârteau într-o frigare lungă în fața focului; pe cuptor fierbeau doi crapi mari și un păstrăv din lacurile învecinate. Hangiul, auzind că se deschide ușa și că intră un nou-venit, întrebă, fără să-și ia ochii de la cuptor: Ce dorește domnul? Să mănânc și să mă culc! Spuse omul. Nimic mai ușor! Răspunse hangiul. În clipa aceea întoarse

capul, măsură dintr-o aruncătură de ochi toată înfățișarea călătorului și adăugă: Cu plată! Omul scoase o pungă mare de piele din buzunarul bluzei și răspunse: Am bani. Atunci vă stăm la dispoziție! Spuse hangiul. Omul își băgă punga în buzunar, își scoase ranița și o puse jos, lângă ușă, rămase cu ciomagul în mână și se așeză pe un scăunel lângă foc. Digne e situat în munți. Serile de octombrie sunt răcoroase acolo. Între timp, tot umblând de colo până colo, hangiul trăgea cu coada ochiului la călător. Îmi dați să mănânc? Întrebă omul. Numaidecât, spuse hangiul. Pe când noul-venit se încălzea, întors cu spatele, hangiul Jacquin Labarre scoase din buzunar un creion, apoi rupse un colț dintr-un ziar vechi care se afla pe o mescioară, lângă fereastră. Scrise vreo două rânduri pe marginea albă, îndoi peticul de hârtie, fără să-l lipească, și-l dădu unui băiat, care părea că-i servește totodată ca ajutor la bucătărie și ca argat. Hangiul îi șopti ceva la ureche băiatului, care porni în goană spre primărie. Călătorul nu văzuse nimic din toate astea. Întrebă din nou: Îmi dați odată să mănânc? Numaidecât, zise hangiul. Copilul se întoarse. Aducea hârtia înapoi. Hangiul o desfăcu grăbit, ca unul care așteaptă un răspuns. Păru că citește cu atenție, apoi clătină din cap și rămase o clipă pe gânduri. În sfârșit, se întoarse spre călătorul care părea cufundat într-o meditație nu prea senină. Domnule - spuse el - nu vă pot găzdui. Omul se ridică pe jumătate. Cum, vă e teamă că n-am să plătesc? Vreți să plătesc înainte? V-am spus doar că am bani. Nu-i vorba de asta. Atunci? Dumneata ai bani. Da, spuse omul. Dar eu - spuse hangiul - n-am nicio cameră. Omul răspunse liniștit: Lăsați-mă în grajd. Nu pot. De ce? De abia au loc caii. Atunci - spuse iar omul - o să mă aciuez într-un colț al podului. O mână de paie mi-e de ajuns. O să vorbim, după-masă. Nu-ți pot da de mâncare. Cuvintele acestea, spuse pe un ton măsurat, dar hotărât, i se părură foarte grave călătorului. Se ridică. Ei, asta-i bună! Dar eu mor de foame. Umblu de azi-dimineață. Am

parcurs douăsprezece leghe. Plătesc. Vreau să mănânc. Nu am nimic! Spuse hangiuul. Omul începu să râdă și se întoarse spre vatră și spre cuptoare. Nimic? Dar astea ce-s? Sunt comandate. De cine? De domnii căruțași. Câți sunt? Doisprezece. E de mâncare aici pentru douăzeci. Au comandat și-au plătit totul dinainte. Omul se așeză din nou și spuse fără a ridica vocea: Sunt la han, mi-e foame și rămân. Hangiuul se plecă atunci la urechea lui și-i spuse pe un ton care-l făcu să tresară: Pleacă! Călătorul stătea încovoiat în clipa aceea și împingea, cu vârful ghintuit al bâtei sale, niște cărbuni aprinși în foc. Se întoarse repede și, când deschise gura să răspundă, hangiuul îl privi drept în ochi și adăugă tot în șoaptă: Ascultă, să lăsăm vorba. Vrei să-ți spun pe nume? Te cheamă Jean Valjean. Vrei să-ți spun acum cine ești? Când te-am văzut intrând, am bănuit ceva. Am întrebat la primărie și iată ce mi s-a răspuns. Știi să citești? Spunând acestea, îi întinse străinului hârtia desfăcută, care făcuse drumul de la han la primărie și de la primărie la han. Omul aruncă o privire. Hangiuul adăugă după o scurtă tăcere: Am obiceiul să fiu politicos cu toată lumea. Pleacă! Omul lăsă capul în jos, își ridică ranița de pe podea și plecă. Apucă pe strada principală. Mergea înainte, la întâmplare, sprijinindu-se de case, ca un om umilit și trist. Nu întoarse capul deloc. Dacă s-ar fi uitat înapoi, l-ar fi văzut pe hangiuul de «La crucea lui Colbas» în pragul ușii, înconjurat de toți călătorii care trăseseră la han și de toți trecătorii de pe stradă, vorbind cu aprindere și arătându-l cu degetul. Din privirile bănuitoare și speriate ale grupului și-ar fi dat seama că, în curând, sosirea lui va fi evenimentul de seamă al întregului oraș. N-a văzut nimic din toate astea. Oamenii copleșiți nu se uită înapoi. Ei știu prea bine că piaza rea îi urmărește. Merse astfel câțeva vreme fără să se oprească, trecând la întâmplare pe străzi pe care nu le cunoștea, uitând de oboseală, cum se întâmplă întotdeauna când ești amărât. Deodată, simți că leșină de foame. Începuse să

se întunece. Se uită de jur împrejur, ca să vadă dacă nu descoperă vreun adăpost. Hanul cel frumos era închis pentru el; căuta vreo cârciumă oricât de modestă, o cocioabă oricât de săracă. Tocmai se aprindea o lumină la capătul străzii; o creangă de pin, atârnată de un stâlp de fier, se contura pe cerul senin al asfințitului. Porni într-acolo. Era într-adevăr o cârciumă. Cârciuma din strada Chaffaut. Călătorul se opri o clipă și se uită prin geam în sala scundă a cârciumii, luminată de-o lampă mică, așezată pe masă, și de focul mare din vatră. Cîțiva inși stăteau acolo și beau. Cârciumarul se încălzea. Flacăra făcea să sfârâie un ceaun de fier atârnat de cârlig. Cârciuma, care era și un fel de han, avea două uși. Una dădea spre stradă, cealaltă dădea într-o curtică plină de gunoi. Călătorul nu se încumetă să intre prin ușa din stradă. Se strecură în curte, se opri din nou, pe urmă apăsă sfios pe clanță și împinse ușa. Cine-i acolo? Întrebă stăpânul. Cineva care ar dori să mănânce și să doarmă. Bine. Aici puteți mânca și puteți dormi. Călătorul intră. Toți cei care erau acolo la băut întoarseră capul. Lampa îl lumina dintr-o parte, focul dintr-alta. Îl cercetară câțva timp cu privirea, pe când își scotea ranița. Cârciumarul îi spuse: Uite focul. Mâncarea fierbe în ceaun. Vino să te încălzești, prietene. Se așeză lângă vatră. Își întinse la foc picioarele amorțite de oboseală. Din ceaun se răspândea un miros plăcut. Tot ce se putea desluși pe fața sa, sub șapca pleoștită, era o ușoară licărire de mulțumire, amestecată cu înfățișarea vrednică de milă pe care-o dă deprinderea de a suferi. Avea, de altminteri, un profil hotărât, energic și trist. Fizionomia asta era ciudată: Începea prin a părea umilă și sfârșea prin a părea severă. Ochiul lucea sub sprâncene ca un foc sub măracini. Unul dintre oamenii care se aflau la masă era un pescar, care, înainte de a intra în cârciuma din strada Chaffaut, se dusese să-și lase calul în grajdul lui Labarre. Întâmplarea făcuse ca în aceeași dimineață să-l întâlnească pe străinul acesta cu mutră suspectă mergând spre Bras d'Asse.

Așadar, când s-a întâlnit cu el, omul, care părea foarte obosit, l-a rugat să-l ia pe șa, dar pescarul i-a răspuns iuțind pasul. Cu o jumătate de ceas mai-nainte, pescarul acesta se afla în grupul care se strânsese în jurul lui Jacquin Labarre și le povestise chiar el celor de «La crucea lui Colbas» întâlnirea neplăcută din cursul dimineții. De la locul său făcu un semn pe furiș cârciumarului. Acesta veni spre el. Schimbară câteva cuvinte în șoaptă. Trecătorul căzu iarăși pe gânduri. Cârciumarul se înapoie la vatră, puse brusc mâna pe umărul călătorului și-i spuse: Trebuie să pleci de-aici. Străinul se întoarse și răspunse cu blândețe: A! Știți? Da. M-au alungat de la hanul celălalt. Și te gonim și de-aici. Unde vreți să mă duc? Într-altă parte. Omul își luă bâta și traista și plecă. Pe când ieșea, câțiva copii, care-l urmăriseră de «La crucea lui Colbas» și care păreau că-l așteaptă, aruncară cu pietre după el. Se întoarse mânios și-i amenință cu bâta. Copiii se risipiră ca un stol de păsări. Trecu prin fața închisorii. La poartă atârna un lanț de fier prins de un clopot. Sună. Se deschise o fereștrică. Domnule temnicer spuse el, scoțându-și respectuos șapca, ați vrea să-mi deschideți și să mă adăpostiți în noaptea asta? Un glas răspunse: Aici e închisoare, nu e han. Fă ceva ca să fii arestat și ți se va deschide. Fereștrica se închise. Apucă pe o străduță cu multe grădini. Unele nu erau îngrădite decât cu garduri vii, care înveseleau strada. Printre aceste grădini și zăplazuri zări o căsuță cu un singur etaj, a cărei fereastră era luminată. Se uită pe fereastră, cum făcuse și la cârciumă. Văzu o odaie mare, spoită cu var, în care se afla un pat acoperit cu pânză înflorată; într-un colț, un leagăn; câteva scaune de lemn și o pușcă cu două țevi atârnată pe perete. Masa din mijlocul odăii era pusă. O lampă de aramă lumina fața de masă albă, din pânză groasă, cana de cositor, sclipind ca argintul, plină cu vin, și castronul cafeniu fumegând. La masă ședea un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu o față veselă și luminoasă, care sălta un copilaș pe genunchi. Lângă el, o

femeie foarte tânără alăpta un alt copil. Tatăl râdea, copilul râdea, iar mama zâmbea. Străinul rămase o clipă pe gânduri în fața acestei priveliști plăcute și mângâietoare. Ce se petrecea în sufletul său? Numai el ar fi putut spune. Își spunea probabil că familia aceasta veselă va fi primitoare și că acolo unde vedea atâta fericire va găsi poate un pic de milă. Bătu foarte încet în fereastră. Nu-l auziră. Bătu din nou. O auzi pe femeie spunând: Bărbate, mi se pare că bate cineva. Nu, răspuse soțul. Bătu a treia oară. Soțul se ridică, luă lampa, se duse la ușă și deschise. Era un bărbat înalt, jumătate țaran, jumătate meseriaș. Purta un șorț mare de piele, care-i ajungea până la umărul stâng și în care purta ca într-un buzunar, prins în cingătoare, tot felul de lucruri: Un ciocan, o batistă roșie și un corn pentru praful de pușcă. Când își dădea capul pe spate, cămașa-i larg deschisă și cu gulerul răsfrânt lăsa să se vadă grumazul vânjos, alb și gol. Avea sprâncene groase, favoriți mari, negri, ochii bulbucați, partea de jos a feței lunguiață și, pe deasupra, mulțumirea aceea de a se afla la el acasă, care nu se poate descrie. Domnule - spuse călătorul - vă cer iertare. Ați putea să-mi dați, contra cost, o farfurie cu supă și un colț unde să mă culc în șopronul din grădină? Ați vrea? Cu plată! Cine ești dumneata? Întrebă stăpânul locuinței. Omul răspuse: Vin din Puy-Aloisson. Am umblat toată ziua. Am făcut douăsprezece leghe. Mă primiți dacă plătesc? Nu m-aș da înapoi să adăpostesc pe cineva de treabă care plătește, spuse țaranul. Dar de ce nu te duci dumneata la han? Nu e loc. Ei așa! Nu se poate! Nu-i nici zi de bâlci, nici zi de târg. Ai fost la Labarre? Da. Și? Călătorul răspuse încurcat: Nu știu. Nu m-a primit. Ai fost la cârciuma din strada Chaffaut? Încurcătura străinului spori. Îngăimă: Nici acolo nu m-au primit. Pe chipul țaranului se ivi o umbră de bănuială; îl privi pe noul-venit din creștet până-n tălpi și exclamă c-un fel de înfiorare: Nu cumva dumneata ești acela? Mai aruncă o privire asupra străinului, făcu trei pași înapoi, puse

lampa pe masă și luă pușca din perete. Între timp, la cuvintele țaranului: «Nu cumva dumneata ești acela?», femeia se ridicase, își luase cei doi copii în brațe și fugise repede în spatele bărbatului, privindu-l pe străin cu groază, cu sânul dezgolit, cu ochii înspăimântați, murmurând: Tâlharule! Totul se petrecu în mai puțin decât se poate închipui. După ce-l cercetă câteva clipe pe străin ca pe-o năpârcă, stăpânul casei se întoarse spre ușă: Pleacă! Fie-vă milă! Spuse omul. Un pahar cu apă! Un glonț de pușcă! Spuse țaranul. Apoi trânti ușa cu putere și omul îl auzi trăgând două zăvoare mari. O clipă după aceea, fereastra fu închisă și cu oblonul, și zgomotul drugului de fier care-l fixa străbătu până afară. Se înnopta din ce în ce mai mult. Vântul rece al Alpilor începuse să sufle. La lumina slabă a amurgului, străinul zări într-una din grădinile de pe marginea străzii un fel de bordei mic, ascuns în buruieni. Sări cu hotărâre un gard de lemn și intră în grădină. Se apropie de bordeiul care avea în loc de ușă o deschizătură îngustă, foarte joasă, semănând cu barăcile pe care și le fac cantonierii la marginea drumurilor. Crezu că era într-adevăr baraca unui cantonier. Îi era foame și frig. Se resemnase în ceea ce privește foamea, dar avea cel puțin un adăpost împotriva frigului. Barăcile astea nu sunt de obicei ocupate în timpul nopții. Se culcă pe burtă și se strecură înăuntru. Era cald și dădu peste un culcuș de paie destul de bun. Rămase o clipă întins acolo, fără să poată face vreo mișcare, atât era de obosit. Pe urmă, pentru că traista din spate îl stânjenea și-i putea sluji foarte bine drept pernă, începu să desfacă una dintre curele. Atunci se auzi un mârâit sălbatic. Ridică ochii. Capul unui dulău uriaș se contura în umbră, la deschizătura bordeiului. Nimerise în cușca unui câine. Voinic și curajos, omul puse mâna pe bătă, își făcu din traistă scut și ieși din cușcă cum putu, dar nu fără să-și lărgească rupturile zdrențelor de pe el. Ieși tot așa și din grădină, mergând de-a-ndăratelea, fiind silit, ca să țină dulăul la

distanță, să recurgă la acel fel de-a mânuii bastonul pe care maestrul acestui soi de scrimă îl numesc «roza acoperită». Când izbuti, nu fără greutate, să treacă iar dincolo de zăplaz și se găsi din nou în stradă, singur, fără culcuș, fără acoperiș, fără adăpost, alungat până și din culcușul ăsta de paie, până și din cușca păcătoasă de câine, se prăbuși pe o piatră. Se spune că un drumeț care tocmai trecea pe-acolo l-ar fi auzit oftând: «Nu-s nici măcar un câine!». Se ridică îndată și porni iar la drum. Ieși din oraș, sperând să găsească vreun copac sau vreo claie de fân unde să se adăpostească. Merse astfel câtva timp, cu capul plecat. Când se crezu departe de orice așezare omenească, ridică ochii și privi în jurul lui. Se afla pe o câmpie; în fața lui se ridica una dintre acele coline joase, acoperite cu miriști, care după seceriș seamănă cu niște capete tunse. Zarea era întunecată; nu numai de bezna nopții, dar și din pricina norilor care coborâseră foarte jos, părând că se sprijină chiar pe colină, acoperind tot cerul. Cu toate acestea, întrucât tocmai răsărea luna, și la zenit mai plutea o rămășiță din lumina asfințitului, norii alcătuiau sus pe cer un fel de boltă alburie, de unde abia ajungeau pe pământ câteva raze. Pământul era astfel mai luminat decât cerul, sinistră priveliște, iar colina, de-o formă firavă și sărăcăcioasă, se contura nedeslușită și alburie în zarea mohorâtă. Era o priveliște tristă, mărunță, jalnică, mărginită. Nimic altceva pe dâmb și pe câmpie decât un arbore diform, care se încovoia fremătând la câțiva pași de călător. Omul acesta, de bună seamă, era departe de-a fi înzestrat cu acele delicate deprinderi ale minții și ale sufletului care te fac sensibil la aspectele misterioase ale lucrurilor. Totuși, cerul, colina, câmpia și copacul aveau în ele ceva atât de trist, încât, după o clipă de încremenire și visare, el luă grăbit drumul înapoi. Sunt clipe când firea pare dușmănoasă. Se întoarce. Porțile orașului erau închise. Digne, care fusese asediat pe vremea războaielor religioase, în 1815 era încă înconjurat de ziduri vechi, întărite cu

turnuri pătrate, care mai târziu au fost date jos. Trecu printr-o spărtură și intră din nou în oraș. Era pe la opt seara. Deoarece nu cunoștea străzile, o luă iar la întâmplare. Ajunse astfel la prefectură, apoi la seminar. Trecând prin fața catedralei, amenință cu pumnul spre biserică. În colțul pieței se afla o tipografie. Acolo fuseseră tipărite pentru întâia dată proclamațiile împăratului și ale gărzii imperiale, aduse din insula Elba și dictate chiar de Napoleon. Zdrobit de oboseală și nemaiaivând nicio nădejde, se culcă pe banca de piatră de la ușa tipografiei. O bătrânică ieșea tocmai atunci din biserică. Văzându-l întins pe bancă, îl întrebă: Ce faci aici, prietene? Răspunse aspru și mânios: Precum vedeți, coană-mare, m-am culcat. Coana-mare, vrednică într-adevăr de acest nume, era doamna marchiză de R. Aici, pe bancă? Spuse ea. Nouăsprezece ani am avut o saltea de lemn; astăzi am una de piatră. Ai fost soldat? Da, coană-mare. Am fost soldat. De ce nu te duci la han? Pentru că n-am bani. O! - spuse doamna de R. - n-am la mine decât douăzeci de centime. Dați-mi-le și pe acelea. Omul luă cele douăzeci de centime. Doamna de R. adăugă: N-o să poți găsi adăpost la han cu atât de puțin. Ai încercat cumva? E cu neputință să-ți petreci așa toată noaptea. Desigur, trebuie să-ți fie foame și frig. Putea să te primească cineva de milă. Am bătut la toate ușile. Și? Am fost alungat de peste tot. Coana-mare atinse brațul omului și-i arătă de cealaltă parte a pieței o căsuță joasă, alături de catedrală. Ai bătut la toate ușile? Spuse ea. Da. Ai bătut și acolo? Nu. Bate!”¹.

„În seara aceea, după plimbarea sa obișnuită prin oraș, episcopul din Digne rămăsese până târziu închis în camera sa. Pregătea o mare lucrare, Datoriile, care din nefericire a rămas neterminată. Cerceta cu de-amănuntul tot ce-au scris la acest subiect părinții Bisericii și marii învățați. Pe la ora opt el lucra încă, scriind destul de anevoios pe niște petice de hârtie, cu o carte

¹ **Ibidem**, pp. 90-106.

mare deschisă pe genunchi, când doamna Magloire intră ca de obicei să ia argintăria din dulapul de lângă pat. Puțin după aceea, înțelegând că masa era pusă și că probabil sora sa îl aștepta, episcopul închise cartea, se ridică de la masă și intră în sufragerie. Doamna Magloire tocmai sfârșise de pus masa. Tot căutându-și de lucru, vorbea cu domnișoara Baptistine. Pe masă se afla o lampă. Masa era lângă cămin, în care ardea un foc bunicel. În clipa în care episcopul intră, doamna Magloire vorbea cu oarecare însuflețire. Stătea de vorbă cu domnișoara pe o temă care-i era familiară și cu care episcopul se obișnuise. Era vorba despre clanța de la ușa din față. Se pare că, ducându-se să facă târguieli pentru cină, doamna Magloire auzise în câteva locuri tot felul de zvonuri. Se vorbea despre o haimana cu mutră suspectă; se spunea că un vagabond deocheat și-ar fi făcut apariția, că trebuie să se afle pe undeva prin oraș și că cei ce s-ar întoarce noaptea târziu acasă ar putea să aibă întâlniri neplăcute. Se mai spunea că paza e foarte prost asigurată, dat fiind că domnul prefect și domnul primar nu se aveau bine și căutau să-și pună bețe-n roate unul altuia. Că rămânea, deci, în sarcina oamenilor de treabă să-și organizeze singuri paza, având grijă să-și închidă, să-și zăvorască și să-și baricadeze casele și, mai ales, să-și încuie bine toate ușile. Doamna Magloire apăsă pe aceste ultime cuvinte; dar episcopul venea din camera sa, unde-i fusese destul de frig; se așeză în fața căminului ca să se încălzească și se gândea la cu totul altceva. Nu luă în seamă aluzia pe care o făcuse anume doamna Magloire. Ea o repetă. Atunci, domnișoara Baptistine, voind să-i facă pe plac doamnei Magloire, fără să-l supere pe fratele ei, cuteză să spună cu sfială: Frate dragă, ai auzit ce spune doamna Magloire? Am cam auzit ceva, răspunse episcopul. Apoi, întorcându-și scaunul pe jumătate, punându-și mâinile pe genunchi și ridicând spre bătrâna menajeră chipul său prietenos și ușor înveselit, pe care-l lumina focul, adăugă: Ei, s-auzim. Ce este? Ce s-a întâmplat? Ne

pândește cumva vreo mare primejdie? Atunci, doamna Magloire luă din nou de la capăt toată povestea, exagerând întrucâtva, fără să-și dea seama. Se părea că un coate-goale, un fel de cerșetor periculos se afla în momentul acela în oraș. Se dusese să tragă la Jacquin Labarre, care n-a vrut să-l primească. A fost zărit trecând pe bulevardul Gassendi și dând seara târcoale pe străzi. Un om vrednic de ștreang, cu o mutră îngrozitoare. Adevărat? Întrebă episcopul. Această întrebare, care doamnei Magloire îi păru o încuviințare, o încuraja; i se părea un semn că episcopul începea să fie și el îngrijorat; continuă deci triumfătoare: Da, monseniore. E așa cum vă spun. În noaptea asta o să se întâmple cu siguranță o nenorocire în oraș. Toată lumea vorbește. Mai cu seamă că paza e atât de prost asigurată! Să trăiești într-o localitate de munte și să n-ai nici măcar felinare noaptea pe străzi! Ieși în stradă, întuneric beznă. Așa că eu spun, monseniore, și domnișoara e de aceeași părere. Eu - întrepruse sora - n-am nicio părere. Ce face fratele meu e bine făcut. Doamna Magloire continuă, ca și cum n-ar fi auzit protestul: Suntem de părere că locuința noastră nu este sigură deloc; că, dacă monseniorul încuviințează, am să-i spun lui Paulin Musebois, lăcătușul, să vină să pună la loc vechile zăvoare; le avem; e o treabă de un minut; și cred, monseniore, că-i nevoie de zăvoare măcar în noaptea asta; fiindcă eu cred că nimic nu e mai grozav decât o ușă pe care primul venit o poate deschide doar apăsând pe clanță; mai cu seamă că monseniorul are obiceiul să spună întotdeauna: Intră, iar pe de altă parte, în mijlocul nopții, o! Doamne! Nici măcar nu mai e nevoie să bați. În clipa aceea se auzi o bătaie destul de puternică în ușă. Intră! Spuse episcopul. Ușa se deschise. Se deschise brusc, până la perete, ca și cum ar fi împins-o cineva cu putere și hotărâre. Intră un om. Îl cunoaștem pe omul acesta. E drumețul pe care l-am văzut adineaori rătăcind în căutarea unui culcuș. Intră, făcu un pas și se opri, lăsând ușa deschisă în urma sa. Avea traista pe

umăr, bâta în mână, o expresie aspră, cutezătoare, obosită și violentă în ochi. Focul din cămin îl lumina. Era hidos. O arătare sinistră. Doamna Magloire nu avu nici măcar puterea să scoată un strigăt. Tresări și rămase înmărmurită. Domnișoara Baptistine se întoarse, se uită la omul care intrase și fu gata să se ridice de spaimă, dar, întorcând încet capul spre cămin, se uită la fratele ei și atunci fața i se liniști și se însenină din nou. Episcopul ațintea asupra omului o privire liniștită. Când voi să deschidă gura ca să-l întrebe desigur pe noul-venit ce dorește, acesta își sprijini amândouă mâinile pe ciomag, își plimbă pe rând privirea de la bătrân la femei și, fără să aștepte ca episcopul să spună ceva, zise cu glas tare: Ascultați! Mă numesc Jean Valjean. Sunt ocnăș. Am stat nouăsprezece ani la ocnă. Am fost eliberat acum patru zile și sunt în drum spre Pontarlier, locul unde trebuie să ajung. Am făcut patru zile de la Toulon. Astăzi am parcurs douăsprezece leghe pe jos. Astă-seară, când am ajuns aici, m-am dus la un han, dar m-au alungat din pricina livretului meu galben pe care l-am arătat la primărie. Așa trebuia. M-am dus la alt han. Mi s-a spus: Pleacă! La fel ca și dincolo. Nimeni n-a vrut să mă primească. M-am dus la închisoare; temnicerul nu mi-a deschis. Am intrat în cușca unui câine. Dulăul m-a mușcat și m-a alungat, parc-ar fi fost om. S-ar fi spus că știa și el cine sunt. M-am dus pe câmp să mă culc sub stele. Nu era nicio stea. M-am gândit c-ar putea să plouă și că nimeni n-ar fi în stare să împiedice ploaia și m-am întors în oraș, ca să mi se trântescă o ușă în nas. Colo, în piață, mă culcasem pe o bancă. O femeie cumsecade mi-a arătat casa dumneavoastră și mi-a spus: Bate și-acolo! Am bătut. Ce-i aici? E un han? Am bani. Avutul meu. O sută nouă franci și șaptezeci și cinci de centime, pe care i-am câștigat la ocnă, în nouăsprezece ani, prin munca mea. Plătesc. Ce-mi pasă? Am bani. Sunt foarte obosit. Am făcut douăsprezece leghe pe jos. Mi-e foame. Pot să rămân? Doamnă Magloire - spuse episcopul - mai pune un tacâm.

Omul făcu trei pași și se apropie de lampa care se afla pe masă. Stați, spuse el, ca și cum n-ar fi înțeles bine. Nu-i așa. Ați auzit? Sunt ocaș. Pușcăriaș. Vin de la ocnă. Scoase din buzunar o foaie de hârtie galbenă pe care o desfăcu: Iată biletul meu de identitate. E galben, precum vedeți. Din pricina lui sunt izgonit de peste tot. Vreți să-l citiți? Și eu știu să citesc. Am învățat la ocnă. E o școală, acolo, pentru cei care vor. Ascultați, iată ce mi s-a scris în livret: Jean Valjean, ocaș eliberat, născut la... asta nu vă interesează. A stat nouăsprezece ani la ocnă. Cinci ani pentru furt prin spargere și patrusprezece ani pentru că a încercat să evadeze de patru ori. E un om foarte primejdios. Asta e! Toată lumea m-a alungat. Dumneavoastră vreți să mă primiți? Aici e han? Puteți să-mi dați ceva de mâncare și-un loc unde să mă culc? Aveți vreun grajd? Doamnă Magloire - spuse episcopul - să pui așternut curat în patul din alcov. Doamna Magloire ieși ca să ducă la îndeplinire ceea ce i se poruncise. Episcopul se întoarse spre călător: Domnule, șezi și te încălzește. Vom cina numaidecât. O să ți se pregătească patul în timp ce vei lua masa. Acum omul înțelese totul. Pe fața lui, până atunci întunecată și aspră, se întipări uimire, îndoială, bucurie. Rămăsese încremenit. Începu să bolborosească, parcă și-ar fi ieșit din minți: Adevărat? Cum? Mă primiți? Nu mă dați afară? Mie, unui ocaș, îmi spuneți domnule? Nu mă tutuiți? Peste tot mi se spune: Marș, câine! Eram sigur c-o să mă dați afară. De aceea v-am și spus îndată cine sunt. O! Ce cumsecade a fost femeia care m-a îndrumat aici! O să mănânc! O să dorm într-un pat! Într-un pat cu saltea și cu cearșafuri ca toată lumea! De nouăsprezece ani n-am mai dormit într-un pat. Vreți într-adevăr să rămân? Sunteți oameni de treabă! De altfel, am bani. Plătesc oricât. Iertați-mă, domnule hangiu, cum vă numiți? Plătesc oricât îmi cereți. Sunteți un om cumsecade. Sunteți hangiu, nu-i așa? Sunt preot - spuse episcopul - și locuiesc aici. Preot? Repetă omul. O! Ce preot de ispravă!

Atunci, n-o să-mi cereți bani? Sunteți parohul, nu-i așa? Parohul bisericii celei mari? Da, adevărat, prost mai sunt! Nu văzusem tichia pe care o purtați! Pe când vorbea pusese traista și bâta într-un colț, apoi își băgă biletul de identitate la loc în buzunar și se așază. Domnișoara Baptistine îl privea cu blândețe. El continuă: Sunteți omenos, domnule preot. Nu știți să disprețuiți. Ce minunat lucru este un preot bun! Atunci, n-o să fie nevoie să plătesc? Nu, spuse episcopul. Ține-ți banii! Cât spuneai că ai? Parcă o sută nouă franci - și șaptezeci și cinci de centime, adăugă omul. Și cât timp ți-a trebuit ca să aduni suma asta? Nouăsprezece ani. - Nouăsprezece ani! Episcopul oftă adânc. Omul urmă: Am toți banii. În patru zile n-am cheltuit decât un franc și douăzeci și cinci de centime, pe care i-am câștigat ajutând la descărcarea unor căruțe la Grasse. Întrucât sunteți abate, am să vă spun: Aveam un duhovnic și la închisoare. Pe urmă, într-o zi, am văzut un episcop. I se spunea monsenior. Era episcopul de la Majore, din Marsilia. Un fel de paroh mai mare peste parohi. Știți, vă cer iertare, nu mă prea pricep; pentru mine lucrurile astea sunt atât de străine! Înțelegi dumneata - noiăștia! A făcut slujba în mijlocul închisorii, pe un altar; avea pe cap ceva ascuțit, de aur, care la amiază, în toiul zilei, strălucea. Eram așezați în rânduri. Pe trei laturi. În fața noastră - tunurile încărcate. Nu prea vedeam bine. Ne-a vorbit, dar era prea departe; nu-l auzeam. Iată ce înseamnă un episcop. Pe când vorbea, episcopul s-a dus să închidă ușa, care rămăsese deschisă. Doamnă Magloire - spuse episcopul - pune tacâmul cât mai aproape de foc. Și întorcându-se spre oaspetele său, i-a zis: Vântul este aspru noaptea în Alpi. Trebuie să-ți fie frig, domnule, nu-i așa? Ori de câte ori rostea cuvântul «domnule», cu glasul lui atât de blând și de mângâietor, chipul omului se ilumina. «Domnule» spus unui ocnaș e ca un pahar cu apă întins unui naufragiat de pe Meduza (aluzie la un naufragiu din 1816. Supraviețuitorii au fost salvați abia după douăsprezece

zile, aproape morți de foame și sete). Decăderea e ahtiată după prețuire. Lampa asta - spuse episcopul - nu prea luminează bine. Doamna Magloire înțelese și se duse să ia de pe căminul din camera de culcare a monseniorului cele două sfeșnice de argint, pe care le aprinse și le așeză pe masă. Domnule paroh - spuse omul - sunteți prea bun. Nu mă disprețuiți. Mă primiți în casa dumneavoastră. Aprindeți lumânările pentru mine. Nu v-am ascuns, totuși, de unde vin și că sunt un păcătos. Episcopul, așezat lângă el, îl atinse ușor pe mână: Puteai nici să nu-mi spui cine ești. Asta nu e casa mea; e casa Domnului. Ușa asta nu-l întreabă pe cel ce intră dacă are un nume, ci dacă are vreo durere. Dumneata suferi; ți-e foame și sete; fii binevenit. Și nu-mi mulțumi; nu-mi mai spune că te-am primit la mine. Nimeni nu este aici la el acasă, afară de cel ce are nevoie de un adăpost. Dumneata, care ești în trecere, află că ești mai acasă decât mine. Tot ce e aici e al dumatăle. Ce nevoie am să-ți știu numele? De altminteri, înainte de a mi-l spune, aveai unul pe care-l știam. Omul se uită mirat: Adevărat? Știați cum mă cheamă? Da, răspunse episcopul; te numești fratele meu. O! Domnule paroh exclamă omul - nu mai puteam de foame când am intrat aici; dar dumneavoastră sunteți atât de bun, încât nu mai știu ce am, mi-a trecut. Episcopul îl privi și îi spuse: Ai suferit mult? Vai! Haina roșie, ghiuleaua la picior, o scândură pentru dormit, zăpușeala, frigul, munca, ocașii, loviturile de bătă! Lanțuri grele pentru orice. Carcera pentru o vorbă. Chiar bolnav, în pat, purtam lanțuri. Câinii, da, câinii o duc mult mai bine. Nouăsprezece ani! Am patru zeci și șase. Și-acum, biletul de identitate galben. Asta e! Da - spuse episcopul - vii dintr-un loc al tristeții. Ascultă: În cer va fi mai multă bucurie pentru chipul înlăcrimat al unui păcătos pocăit, decât pentru hlamida albă a o sută de drepți. Dacă ieși din locul acela de suferință cu gând de ură și de mânie față de oameni, ești vrednic de milă; dacă ieși de acolo cu gând de

bunătate, de blândețe și de pace, prețuiești mai mult decât oricare dintre noi. Între timp, doamna Magloire adusese la masă o supă făcută cu apă, untdelemn, pâine și sare, puțină slănină, o bucată de carne de berbec, smochine, brânză proaspătă și o pâine mare de secară. La cina obișnuită a episcopului adăugase, de la ea, o sticlă cu vin vechi de Mauves. Fața episcopului luă deodată acea înfățișare de voioșie caracteristică firilor ospitaliere. La masă! Spuse el cu vioiciune. Așa cum făcea ori de câte ori avea un străin la masă, îl așeză pe om la dreapta sa. Domnișoara Baptistine, cât se poate de liniștită și de naturală, luă loc la stânga. Episcopul rosti binecuvântarea, apoi servi chiar el supa, ca de obicei. Omul începu să mănânce cu lăcomie. Deodată, episcopul spuse: Mi se pare că mai lipsește ceva de la masă. Într-adevăr, doamna Magloire nu pusese decât cele trei tacâmuri strict necesare. Iar obiceiul casei era ca, atunci când episcopul avea pe cineva la masă, să se pună, de formă, toate cele șase tacâmuri de argint. Această nevinovată aparență de lux era un fel de copilărie plină de farmec în casa aceasta liniștită și cumpătată, care ridica sărăcia la rang de demnitate. Doamna Magloire înțelese observația, ieși fără să spună o vorbă și, într-o clipă, cele trei tacâmuri cerute de episcop străluciau pe fața de masă, așezate simetric în fața fiecăruia dintre cei trei comensali”¹.

„Și-acum, ca să dăm o imagine a celor ce s-au petrecut la această masă, socotim nimerit să transcriem aici un pasaj dintr-o scrisoare a domnișoarei Baptistine către doamna de Boischevron, în care se povestește cu o exactitate naivă convorbirea dintre ocnaș și episcop: Omul acesta nu dădea nicio atenție nimănui. Înfuleca lacom, ca un hămesit. Totuși, după supă, spuse: Domnule preot, om al lui Dumnezeu, toate astea sunt cu mult prea bune pentru mine; dar trebuie s-o spun: Căruțașii care n-au vrut să mă lase să mănânc cu ei se ospătează mai bine decât dumneavoastră. Între

¹ **Ibidem**, pp. 106-115.

noi fie vorba, observația m-a izbit întrucâtva. Fratele meu a răspuns: Ei sunt mai oboșiți decât mine. Nu, spuse omul. Au bani mai mulți. Sunteți sărac. Văd eu. Poate că nici nu sunteți paroh. Sunteți măcar paroh? A! Dacă Dumnezeu ar fi cu adevărat drept, ar trebui să fiți paroh. Bunul Dumnezeu e mai mult decât drept, a spus fratele meu. După o clipă a adăugat: Domnule Jean Valjean, te duci la Pontarlier? Trebuie să mă duc acolo. Măine în zori trebuie să pornesc la drum. E greu să tot călătorești. Noaptea e frig; ziua zăpușeală. Te duci într-un loc bun, spuse fratele meu. Pe vremea revoluției familia mea a fost ruinită. Eu m-am refugiat la început în Franche-Comté și am trăit câțva timp acolo din munca brațelor mele. Aveam tragere de inimă. Am găsit de lucru. N-ai decât să alegi. Sunt fabrici de hârtie, tăbăcării, distilerii, fabrici de ulei, de ceasornice, oțelării, fabrici de alamă, pe puțin douăzeci de uzine de fier, dintre care patru foarte mari la Lods, la Châtillon, la Audincourt și la Beure. Apoi s-a oprit și mi s-a adresat mie: Dragă soră, n-avem noi ceva rude prin părțile acelea? I-am răspuns: Avem, printre alții, pe domnul de Lucenel, fost căpitan de barieră la Pontarlier sub vechiul regim. Da - adăugă fratele meu - dar în 1793 nu mai aveai rude, nu mai aveai decât brațele. Am muncit. Există la Pontartier, unde te duci dumneata, domnule Valjean, o industrie cu totul patriarhală și încântătoare; dragă soră, aceea a preparării brânzeturilor. Și fratele meu, tot îndemnându-l pe om să mănânce, i-a explicat pe larg ce sunt stânele din Pontarlier. Omul se învioră mâncând. Fratele meu îi dădea să bea din vinul acela bun de Mauves, din care el nu bea niciodată, spunând că e un vin scump. Fratele meu îi dădea toate aceste amănunte cu voioșia firească pe care i-o cunoașteți, îmbinându-și spusele cu fel de fel de gingășii pentru mine. A stăruit mult asupra bunăstării unui cioban, ca și cum ar fi vrut ca omul să înțeleagă, dar fără să-l sfătuiască de-a dreptul și categoric că în felul acesta și-ar găsi un adăpost. Un lucru m-a izbit. Omul acesta era ceea ce

v-am spus. Ei, bine, fratele meu, cât a ținut cina și-n tot cursul serii, n-a spus, în afară de cele câteva cuvinte despre Domnul Hristos, nimic care să-i amintească acestui om cine era, ori să-l lase să înțeleagă cine era fratele meu. Era totuși un prilej nimerit să-i țină o mică predică și să se arate ca episcop în fața ocașului, spre a-l face să țină minte această întâlnire. Altcuiva i s-ar fi părut foarte nimerit, avându-l pe acest nefericit la îndemână, să-i dea, o dată cu hrana trupească, și hrană sufletească, făcându-i muștrări îmbinate cu morală și cu sfaturi, sau compătimentându-l și îndemnându-l să se poarte mai bine în viitor. Fratele meu nu l-a întrebat nici măcar de unde e și nici care-i povestea vieții lui. Fratele meu părea că se ferește de tot ce-ar fi putut să i-o reamintească. De aceea, pe când vorbea despre muntenii din Pontarlier - care desfășoară o activitate plăcută aproape de cer și care - adăugă el - sunt fericiți, pentru că sunt nevinovați, fratele meu se opri brusc, temându-se ca în cuvintele acestea să nu se fi strecurat ceva jignitor pentru străin. Gândindu-mă bine, cred că am înțeles ce se petrecea în sufletul fratelui meu. El își închipuia, de bună seamă, că omul acesta, care se numea Jean Valjean, are neîncetat în minte suferința sa; că era mai bine să-i abată gândurile într-altă parte și să-l facă să creadă, măcar pentru o clipă, că era un om ca oricare altul, de asta se purta cu el cu totul firesc. Nu înseamnă asta, într-adevăr, a înțelege cum se cuvine mila? Nu găsiți, scumpă doamnă, că e ceva cu adevărat evanghelic în această delicatețe de a se abține de la predică, morală și aluzie și că cel mai vădit semn de milă față de cineva care are un punct dureros este să nu i-l atingi deloc? Mi s-a părut că acesta a fost și gândul fratelui meu. În orice caz, ceea ce pot spune, e că, dacă i-au trecut prin minte lucrurile acestea, n-a lăsat să fie ghicite de nimeni, nici chiar de mine; a fost, de la început până la sfârșit, la fel ca întotdeauna și a cinat cu acest Jean Valjean cu aceleași purtări și cu aceeași față pe care ar fi avut-o dacă ar fi luat masa cu domnul Gedeon Le Prevost sau

cu domnul paroh. Spre sfârșitul mesei, pe când mâncam smochine, a bătut cineva la ușă. Era mătușa Gerbaud cu copilul în brațe. Fratele meu a sărutat copilul pe frunte și a împrumutat de la mine șaptezeci și cinci de centime pe care le-a dat mătușii Gerbaud. În vremea asta, omul nu prea dădea atenție celor din jurul său. Nu mai vorbea; părea foarte obosit. După plecarea mătușii Gerbaud, fratele meu a rostit rugăciunea de după masă, apoi s-a întors către străin și i-a spus: De bună seamă că vrei să te odihnești. Doamna Magloire a ridicat repede fața de masă. Am înțeles că trebuie să ne retragem pentru a-l lăsa pe călător să se culce și ne-am urcat amândouă în camerele noastre. Am trimis-o totuși îndată după aceea pe doamna Magloire să aștearnă pe patul omului o blană de căprioară din Pădurea Neagră, blană care se afla în camera mea. Noaptea sunt foarte reci și blana ține cald. Păcat că e veche și că-i cade părul. Fratele meu a cumpărat-o pe vremea când era în Germania, la Totlingen, aproape de izvoarele Dunării, ca și cuțitașul cu mâner de fildeș de care mă servesc la masă. Doamna Magloire s-a întors numai decît, am îngenunchat și ne-am rugat lui Dumnezeu în salonul unde se întind rufele, apoi am intrat fiecare în odaia noastră, fără să ne mai spunem nimic. După ce spusese noapte bună surorii sale, monseniorul Bienvenu luă de pe masă unul din cele două sfeșnice de argint, pe celălalt îl dădu oaspetelui său și-i spuse: Domnule, te conduc în camera dumată. Omul îl urmă. După cum s-a putut vedea din cele de mai sus, locuința era împărțită în așa fel încât, pentru a intra în oratoriu unde era alcovul sau pentru a ieși de-acolo, trebuia să treci prin camera de culcare a episcopului. În clipa când ei treceau prin această cameră, doamna Magloire tocmai punea argintăria în dulăpiorul de la căpătâiul patului. Era ultima treabă pe care o făcea în fiecare seară înainte de a se duce la culcare. Episcopul îl conduse pe oaspete în alcov, unde era pregătit un pat alb și curat. Omul puse sfeșnicul pe o măsuță. Episcopul îi spuse: Noapte bună.

Mâine dimineată, înainte de plecare, o să bei o cană cu lapte cald de la vacile noastre. Mulțumesc, domnule abate, spuse omul. Dar abia rostise cuvintele acestea pașnice și, deodată, fără nicio legătură, avu o mișcare ciudată, care le-ar fi înghețat de spaimă pe cele două cuvioase femeii dacă ar fi fost de față. Nici astăzi nu ne putem da seama ce anume l-a putut determina să facă acel gest. Voia cumva să dea un avertisment sau gestul respectiv se dorea o amenințare? Se supunea doar unei porniri instinctive și ascunse chiar față de el însuși? Se întoarse repede spre bătrân, își încrucișă brațele pe piept și, țintuindu-și gazda cu o privire sălbatică, strigă cu glas răgușit: Ia te uită! Mă adăpostiți la dumneavoastră, chiar lângă dumneavoastră! Se opri apoi și adăugă cu un rânjet în care era ceva monstruos: V-ați gândit bine? De unde știți că n-am omorât pe nimeni? Episcopul ridică ochii spre tavan și răspunse: Asta Îl privește pe Dumnezeu. Apoi, serios, mișcându-și buzele ca și cum s-ar fi rugat sau și-ar fi vorbit sieși, ridică cele două degete de la mâna dreaptă și-l binecuvântă pe străin, care nu-și plecă fruntea; după aceea, fără a întoarce capul, fără a se uita înapoi, se îndreptă spre camera lui. Când alcovul era locuit, o perdeă mare de mătase, trasă dintr-o parte și dintr-alta a oratoriului, ascundea altarul. Trecând pe lângă perdeă, episcopul îngenunche și rosti o scurtă rugăciune. Puțin după aceea, se afla în grădină, mergând, contemplând, cu sufletul și cu gândul îndreptate spre toate acele lucruri mari și tainice, pe care Dumnezeu le arată noaptea ochilor ce rămân deschiși. Cât despre străin, era într-adevăr atât de obosit, încât nici nu s-a putut bucura de cearșafurile albe și curate. A suflat în lumânare cu nara, așa cum fac ocnașii, și s-a trântit îmbrăcat în pat, adormind numaidecât. Când episcopul s-a înapoiat din grădină în odaia sa, suna miezul nopții. Peste câteva minute, toată lumea din casă dormea”¹.

¹ **Ibidem**, pp. 115-120.

„Pe când orologiul catedralei bătea ceasul două noaptea, Jean Valjean se trezi din somn. Se trezi din pricina patului, care era prea bun. Aveau să se împlinească în curând douăzeci de ani de când nu mai dormise într-un pat și, cu toate că nu se dezbrăcase, senzația asta era prea nouă și-i tulbura somnul. Dormise mai bine de patru ceasuri. Osteneala îi trecuse. Era obișnuit să nu dăruiască prea multe ceasuri odihnei. Deschise ochii și se uită o clipă în întunericul din jurul lui, pe urmă îi închise ca să adoarmă din nou. Când o mulțime de senzații felurite îți-au tulburat ziua, când mintea e preocupată, adormi o dată, dar nu poți adormi și a doua oară. Somnul vine mai ușor, dar se întoarce mai greu. E ceea ce i se întâmplă lui Jean Valjean. Nu putu să mai adoarmă și căzu pe gânduri. Se găsea într-unul din acele momente în care mintea ți-e plină de gânduri tulburi. În creierul lui era un fel de du-te vino întunecat. Amintiri vechi și cele din ajun pluteau amestecat și se încrucișau anapoda, pierzându-și formele, crescând peste măsură, apoi pierind dintr-o dată, ca o apă nămolosă și frământată. Îi treceau prin cap multe gânduri, dar unul dintre ele îi revenea neconținut, gonindu-le pe toate celelalte. Iată care era acest gând: Văzuse cele șase tacâmuri de argint și polonicul pe care doamna Magloire le pusese pe masă. Cele șase tacâmuri de argint nu-i dădeau pace. Erau acolo, la câțiva pași. Bătrâna servitoare tocmai le punea într-un dulăpior de la căpătâiul patului episcopului în clipa în care Jean Valjean trecea prin odaia de alături, ca să intre în aceea unde se afla acum. Văzuse bine dulapul acela. La dreapta, cum intrai din sufragerie. Erau masive. Argintărie veche. Pe polonic se puteau lua cel puțin două sute de franci. De două ori atât cât câștigase el în nouăsprezece ani. E adevărat că ar fi câștigat mai mult, dacă nu l-ar fi furat administrația. Sufletul i se zbuciumă un ceas întreg; în el se dădea o luptă. Bătu ora trei. Deschise ochii din nou, se ridică deodată pe jumătate, întinse brațul și pipăi desaga pe care

și-o azvârlise într-un colț al alcovului în care se afla patul, apoi lăsa să-i spânzure picioarele, le puse pe dușumea și se pomeni, aproape fără să-și dea seama, șezând pe marginea patului. Rămase câțva timp visând în această poziție, oarecum sinistră pentru cel care l-ar fi zărit astfel, în umbră, el singur treaz în casa aceea adormită. Se plecă deodată, își scoase ghetetele și le puse ușor pe rogojina de lângă pat, apoi își reluă poziția de visare și rămase din nou nemișcat. În mijlocul acestor frământări tulburi, gândurile pe care le-am arătat îi scormoneau fără încetare creierul, intrau, ieșeau, intrau din nou, le simțea ca pe o greutate; și apoi se gândea, fără să știe pentru ce, cu acea încăpățănare mecanică a visării, la un ocnaș, anume Brevet, pe care-l cunoscuse la ocnă și ai cărui pantaloni nu se țineau decât într-o singură bretea de bumbac împletit. Desenul cu pătrățele al acestei bretele îi venea mereu în minte. Stătea în poziția asta și ar fi rămas poate așa cine știe cât, până-n zori, dacă orologiul n-ar fi bătut o dată un sfert sau o jumătate de oră. I se păru că bătaia îi spune: Haide! Se ridică în picioare, mai șovăi o clipă și ascultă, în casă totul era tăcut. Porni atunci de-a dreptul, cu pași mărunți, spre fereastra pe care o întrezărea. Noaptea nu era prea întunecată; deasupra lunii pline alergau nori mari, goniți de vânt. Din această pricină, afară era rând pe rând umbră și lumină, eclipse și limpezimi, și înăuntru un fel de asfințit. Asfințitul acesta, îndeajuns de limpede ca să te călăuzească, întrerupt din timp în timp de nori, se asemuia cu lumina vânăată, strecurată prin ferestruica unei pivnițe, prin fața căreia se scurg trecătorii. Ajuns la fereastră, Jean Valjean o privi cu atenție. N-avea gratii, dădea în grădină și nu era închisă, după moda locului, decât cu un cârlig foarte mic. O deschise, dar pentru că aerul rece și viu pătrunse cu putere în odaie, o închise îndată. Se uită în grădină cu acea privire atentă care mai mult cercetează decât privește. Grădina era împrejmuată cu un zid alb, destul de scund, ușor de sărit. În spate, dincolo de el, deosebi

vârfurile copacilor la distanțe egale unul de altul, semn că zidul despărțea grădina de vreo stradă sau ulicioară cu pomi. După ce se uită, făcu o mișcare de om care știe ce vrea; merse spre firidă, își luă desaga, o deschise, scotoci înăuntru, scoase un obiect pe care-l puse pe pat, își vârî ghetele într-unul din buzunare, luă sacul pe umeri, își puse șapca trăgându-și cozorocul pe ochi, își căută dibuind bâta, se duse și o propti într-un colț al ferestrei, apoi se întoarse lângă pat și apucă cu hotărâre obiectul pe care-l lăsase acolo. Acest obiect semăna cu un drug scurt de fier, ascuțit la unul din capete, ca un vârf de suliță. Ar fi fost greu să deosebești prin întuneric în ce scop i se dăduse bucății de fier forma aceasta. Să fi fost o pârghie? Sau poate o măciucă? La lumina zilei s-ar fi putut vedea că nu era altceva decât un sfeșnic de miner. Ocnașii erau folosiți uneori, pe vremea aceea, pentru a scoate piatra din dealurile înalte care înconjurau orașul Toulon, și aveau adesea la îndemână unelte de miner. Sfeșnicile minerilor sunt făcute din fier masiv și capătul de jos se termină printr-un vârf, cu ajutorul căruia se înfig în stâncă. Luă sfeșnicul în mâna dreaptă și, ținându-și răsuflarea, înăbușindu-și pasul, se îndreptă spre ușa odăii alăturate, aceea a episcopului, după cum se știe. Ajuns la ușă, o găsi întredeschisă. Episcopul n-o închisese. Jean Valjean ascultă. Niciun zgomot. Împinse ușa. O împinse cu vârful degetului, ușor, cu grija neliniștită a unei pisici care vrea să intre pe furiș. Ușa se deschise sub apăsare, se mișcă foarte puțin și pe tăcute, lărgind puțin deschizătura. Așteptă o clipă, apoi o împinse din nou, cu mai multă îndrăzneală. Ușa se deschidea fără zgomot. Crăpătura era acum destul de mare pentru ca să poată trece. Numai că alături de ușă era o măsută care făcea cu ea un unghi ce împiedica intrarea. Jean Valjean văzu greutatea. Trebuia cu orice chip să mărească mai mult deschizătura. Își făcu curaj și împinse ușa pentru a treia oară, mai cu hotărâre decât în primele două rânduri. De data asta o balama neunsă scoase în întuneric un țipăt răgușit

și prelung. Jean Valjean tresări. Zgomotul acestei balamale îi pătrunse în urechi, răsunător și înfricoșat, de parcă ar fi fost trâmbița Judecății de Apoi. În spaima mărită până la paroxism a primei clipe mai că-și închipui că balama aceasta se însuflețise, prinzând dintr-o dată viață, și că lătra ca un câine, ca să dea de știre tuturor și să-i trezească pe cei adormiți. Se opri înfiorat, zăpăcit și se lăsă de pe vârfurile picioarelor pe călcâie. Își auzea arterele bătându-i în tâmpile ca două ciocane de turnătorie și i se părea că răsuflarea îi ieșea din piept cu zgomotul vântului care iese dintr-o peșteră. Socotea cu neputință ca groaznicul țipăt al acelei țâțâni înfuriate să nu fi zdruncinat toată casa, ca zguduitura unui cutremur de pământ; ușa pe care o împinsese dăduse alarma; bătrânul o să se ridice, cele două bătrâne or să strige; li se va veni în ajutor; în mai puțin de un sfert de oră orașul va fi trezit și jandarmii în picioare. O clipă se crezu pierdut. Rămase unde era, împietrit ca o stană de sare, neîndrăznind să se miște. Se scurseseră vreo câteva minute. Ușa se deschisese larg. Își luă îndrăzneala de-a se uita în odaie. Nimic nu se clintise. Ciuli urechile. În casă nu se mișca nimic. Zgomotul balamalei nu trezise pe nimeni. Prima primejdie trecuse, dar mai rămăsese într-însul un clocot înfricoșător. Cu toate acestea, nu dădu înapoi. Nici când se crezuse pierdut nu dăduse înapoi. Nu se gândi decât să isprăvească mai iute. Făcu un pas și intră în odaie. Camera aceasta era cufundată într-o liniște desăvârșită. Deosebei ici-colo forme nelămurite și vagi care, ziua, erau hârtii împrăștiate pe o masă, cărți deschise, volume rânduite pe un scăunel, un jilț acoperit cu veșminte, un pupitru de rugăciune, și care la această oră nu erau altceva decât colțuri întunecate și pete albicioase. Jean Valjean înainta cu grijă, păzindu-se să nu se izbească de mobilă. Auzea din fundul odăii răsuflarea egală și liniștită a episcopului adormit. Deodată se opri. Era aproape de pat. Ajunsese acolo mai devreme decât ar fi crezut. Natura își amestecă uneori în acțiunile

noastre manifestări și înfățișări de-ale ei cu un fel de aluzie întunecată și iscusită, ca și cum ar vrea să ne facă să cugetăm. De aproape o jumătate de ceas, un nor uriaș acoperea cerul. În clipa în care Jean Valjean se opri în fața patului, norul acesta se destrăma, ca și cum ar fi făcut-o înadins, și o rază de lună, străbătând fereastra prelungă, lumină pe neașteptate fața palidă a episcopului. Acesta dormea împăcat. Din pricina nopților reci din regiunea Alpilor de Jos, se culcase aproape îmbrăcat. Purta o haină de lână de culoare închisă, cu mânecă lungă. Capul îi era răsturnat pe pernă, se odihnea destins; lăsa să-i atârne pe marginea patului mâna împodobită cu inelul episcopal, care făcuse atâtea binefaceri și fapte pioase. Toată fața îi era luminată de o expresie vagă de mulțumire, nădejde și cucernică fericire. Era mai mult decât un zâmbet; era aproape o strălucire. Pe fruntea lui se răsfrângea o lumină nevăzută. Sufletul celor drepti contemplă în timpul somnului un cer plin de taine. O rază din acest cer cădea asupra episcopului. Era în același timp o transparență luminoasă, căci cerul acesta se afla înlăuntrul lui. Cerul acesta îi era conștiința. În clipa în care raza de lună se așternu, ca să spunem așa, peste acea limpezime interioară, episcopul adormit apărui înconjurat de un nimb de slavă. Totul rămase însă ușor învăluit într-o penumbră suavă. Luna de pe cer, natura adormită, grădina încremenită, casa aceasta atât de liniștită, ceasul, clipa, tăcerea, adăugau un nu știu ce, solemn și negrăit, la somnul vrednic de respect al acestui înțelept și acopereau cu un fel de aureolă măreață și senină părul alb și ochii închiși, fața aceea unde totul nu era decât nădejde și încredere, acel cap de bătrân și acel somn de copil. Era aproape ceva dumnezeiesc în omul acesta atât de impunător. El, Jean Valjean, era în umbră cu sfeșnicul de fier în mână; stătea în picioare, nemișcat, tulburat peste măsură de acest bătrân luminos. Nu văzuse niciodată ceva asemănător, încrederea aceasta nemărginită îl înspăimânta. Lumea morală nu poate avea

o priveliște mai măreață decât o conștiință tulbure și neliniștită, ajunsă la marginea unei fapte rele și contemplând somnul unui om drept. Somnul acesta, într-o asemenea însingurare și alături de un vecin ca el, avea ceva sublim pe care-l simțea nelămurit, dar cu putere. Nimeni n-ar fi putut spune ce se petrecea într-însul, nici chiar el însuși. Pentru a încerca să-ți dai seama de asta, trebuie să visezi tot ce poate fi mai crud, față în față cu tot ce poate fi mai blând. Nu i s-ar fi putut citi nimic lămurit nici pe chip. Era un fel de uimire rătăcită. Privea. Atât. Dar la ce se gândea? Ar fi fost cu neputință de ghicit. Fără îndoială însă că era emoționat și cutremurat. Dar de ce natură îi era emoția? Ochii nu i se puteau dezlipi de pe bătrân. Singurul lucru care se desprindea limpede din atitudinea și de pe fața lui era o nehotărâre ciudată. S-ar fi spus că șovăia între două prăpăstii: Aceea în care te pierzi și aceea în care te mântui. Părea gata să-i sfarme țeasta sau să-i sărute mâna. După câteva clipe, brațul lui stâng se ridică încet către frunte și scoase șapca, apoi brațul i se lăsă în jos cu aceeași încetineală și Jean Valjean se adânci din nou în contemplație, cu șapca în mâna stângă și cu măciuca în cea dreaptă, cu părul zbârlit pe capul lui sălbatic. Episcopul continua să doarmă într-o pace adâncă, sub această privire înfricoșătoare. O rază de lună făcea să se zărească nelămurit, deasupra căminului, crucea care părea că-și deschide brațele pentru amândoi, cu o binecuvântare pentru unul și cu iertare pentru celălalt. Deodată, Jean Valjean își puse șapca la loc pe frunte, apoi merse grăbit de-a lungul patului fără să se uite la episcop, de-a dreptul la dulapul pe care-l întrezărea la căpătâi; ridică sfeșnicul de fier cu gândul să forțeze încuietorea, însă cheia era acolo; deschise dulapul; primul lucru pe care-l văzu fu coșul cu tacâmuri; îl luă, străbătu cu pași mari odaia fără să ia seama și, fără să se gândească la zgomot, găsi ușa, intră înapoi în oratoriu, deschise fereastra, își luă bâta, sări

peste pervaz, băgă argintăria în desagă, azvârli coșul gol, străbătu grădina, sări zidul ca un tigru și fugi”¹.

„A doua zi, în zori, monseniorul Bienvenu se plimba prin grădină. Doamna Magloire alergă spre dânsul foarte tulburată. Monseniore, monseniore! Strigă ea. Nu cumva știți unde este coșul cu argintărie? Ba da, spuse episcopul. Slavă Domnului! Nu știam ce e cu el. Episcopul tocmai ridicase coșul de pe una dintre brazdele grădinii. I-l arătă doamnei Magloire. Iată-l. Cum? Spuse ea. E gol! Și argintăria? Ah! Răspunse episcopul. Așadar, de argintărie vrei să vorbești? Nu știu unde este. Doamna Magloire exclamă: Dumnezeule mare și bun! A fost furată! A furat-o omul de aseară! Apoi, cât ai clipi din ochi, a alergat, cu toată vioiciunea ei de bătrână sprintenă, spre camera de rugăciune, intră în alcov și apoi se întoarse la episcop. Acesta tocmai se aplecase și privea oftând un răsad de cochlearia, pe care coșulețul îl strivise căzând peste brazda de flori. Se ridică la țipătul doamnei Magloire: Monseniore, omul a plecat! A furat argintăria! Când scoase strigătul acesta, ochii-i căzură pe un colț al grădinii, unde se vedeau urme de pași. O șipcă fusese smulsă din gard. Uite, pe acolo a trecut. A sărit în stradela Cocheilet! Ah! Blestematul! Ne-a furat argintăria! Episcopul rămase o clipă tăcut, pe urmă își ridică ochii, serios, și-i spuse cu blândețe doamnei Magloire: Dar, înainte de toate, argintăria asta era oare a noastră? Doamna Magloire rămase înmărmurită. Se scurse încă o clipă de tăcere, după care episcopul urmă: Doamnă Magloire, țineam la mine argintăria pe nedrept și de prea multă vreme. Ea era a săracilor. Cine era omul acela? Cu siguranță un sărac. Maica Domnului! Spuse din nou doamna Magloire. Nu e vorba de mine și nici de domnișoara Baptistine. Nouă ne e totuna. Dar e vorba de monseniorul. Cu ce-o să mănânce monseniorul de acum încolo? Episcopul o privi cu un aer mirat. Ei, asta e! Nu există oare tacâmuri de cositor? Doamna Magloire ridică din

¹ **Ibidem**, pp. 138-145.

umeri. Cositorul miroase. Atunci tacâmuri de fier. Doamna Magloire se strâmbă cu înțeleș. Fierul are un gust rău. Ei bine - spuse episcopul - atunci tacâmuri de lemn. Câteva minute mai târziu cei trei prânzeau la aceeași masă la care stătuse în ajun Jean Valjean. Pe când mânca, monseniorul Bienvenu, vesel, le atrăgea atenția surorii lui, care nu spunea nimic, și doamnei Magloire, care mormăia încet, că nu e nevoie nici de lingură și nici de furculiță ca să înmoaie o bucată de pâine într-o ceașcă cu lapte. Și asta e ceva! Spunea doamna Magloire de una singură, umblând de colo până colo. Să primești pe un om ca ăsta și să-l găzduiești alături de tine! Ce fericire că s-a mulțumit să fure! Ah, Dumnezeule! Tremur numai când mă gândesc. În timp ce fratele și sora se pregăteau să se ridice de la masă, cineva bătu la ușă. Intră, spuse episcopul. Ușa se deschise. Un grup, ciudat și năvalnic, se arătă în prag. Trei oameni îl țineau prins între ei pe un al patrulea. Cei trei erau jandarmi; celălalt era Jean Valjean. Un brigadier de jandarmi, care părea comandantul grupei, se afla lângă ușă. Intră și se îndreptă spre episcop, salutându-l militărește. Monsenior, spuse el. La vorba asta, Jean Valjean, care stătea posomorât și părea abătut, ridică ochii uluit. Monsenior! Murmură el. Va să zică nu e preotul parohiei. Liniște! Spuse un jandarm. E monseniorul episcop. În acest timp, monseniorul Bienvenu se apropiase atât de repede cât îi îngăduiau bătrânețile. Ah, iată-te! Glăsu-i el cu voce tare, privind-l pe Jean Valjean. Mă bucur că te văd. Bine, dar eu îți dăruisem și sfeșnicele, care sunt tot de argint ca și celelalte, și pe care ai putea să iei foarte ușor două sute de franci. De ce nu le-ai luat o dată cu tacâmurile? Jean Valjean căscă ochii mari și-l privi pe bătrânul episcop cu o căutătură pe care nicio limbă omenească n-ar putea-o descrie. Monsenior - spuse brigadierul de jandarmi - așadar e adevărat ce ne spunea omul? Când l-am întâlnit, mergea ca unul care ar vrea s-o ia la sănătoasa. L-am oprit să vedem ce e cu el. Avea argintăria asta. Și v-a spus - îl întrerupse episcopul

zâmbindu-i - că i-a fost dăruită de un preot bătrân și cumsecade, la care și-a petrecut noaptea. Așa-mi închipui. Și l-ați adus aici? Este o greșeală. Întocmai, reluă brigadierul. Îl putem lăsa să plece? Fără îndoială, răspunse episcopul. Jandarmii îi dădură drumul lui Jean Valjean, care se trase îndărăt. E adevărat că mă lasă să plec? Întrebă el cu un glas îngăimat, ca și cum ar fi vorbit din somn. Da, ești liber, nu înțelegi? Spuse un jandarm. Prietene - reluă episcopul - înainte de a pleca, uite-ți sfeșnicele. Ia-le! Merse spre cămin, luă cele două sfeșnice de argint și i le aduse lui Jean Valjean. Cele două femei se uitau la el fără să spună o vorbă, fără o mișcare, fără o privire care ar fi putut să-l stingherească. Jean Valjean tremura din toate mădularele. Apucă mecanic și cu un aer rătăcit cele două sfeșnice. Acum - îi spuse episcopul - du-te cu Dumnezeu! Dar să nu uit: Când te vei întoarce, prietene, nu e nevoie să treci prin grădină, poți oricând să intri și să ieși pe ușa de la stradă. Nu e închisă nici ziua, nici noaptea, decât cu clanța. Apoi, întorcându-se spre jandarmi, zise: Domnilor, puteți pleca. Jandarmii se îndepărtară. Jean Valjean părea gata să leșine. Episcopul se apropie de el și-i spuse încet: Nu uita, nu uita niciodată că mi-ai făgăduit să întrebuițezi banii aceștia ca să te faci om cinstit. Jean Valjean, care nu-și amintea să-i fi făgăduit ceva, rămase năuc. Episcopul rostise cuvintele acestea pe un ton apăsător. Urmă, aproape solemn: Jean Valjean, fratele meu, tu nu mai ești în stăpânirea răului, ci a binelui. Îți cumpăr acum sufletul; ți-l smulg din gheara gândurilor negre și a duhului pierzării și-l dăruiesc lui Dumnezeu”¹.

Unii călugări îmbunătățiți erau gata să renunțe pentru semenii lor nu doar la puținele obiecte, de strictă necesitate, pe care le dețineau, ci erau în stare să facă sacrificii și mai mari. În acest sens, avva Agaton a spus: „Aș fi dorit să aflu un bubos să-i dau trupul meu, iar eu să-l iau pe al lui”².

¹ **Ibidem**, pp. 145-149.

² *Filocalia...*, vol. X, p. 485.

Există anumite persoane dezinformate, ignorante sau rău intenționate, care afirmă că doar oamenii simpli intră în monahism, de aceea, în cele ce urmează, vom prezenta exemplele unor capete încoronate, sau a membrilor familiilor acestora, care pentru Dumnezeu au renunțat, de bunăvoie, la toate funcțiile și averile pe care le dețineau, la confortul în care trăiau, precum și la onorurile cu care erau înconjuțați și s-au călugărit, pentru că au iubit mai mult slava lui Dumnezeu decât slava oamenilor, iar datorită nevoițelor lor ascetice și a vieții curate unii dintre ei au ajuns în rândul sfinților.

Boris I al Bulgariei

Boris I, fiul lui Presian I, a fost hanul Bulgariei între 852 și 889. Când Boris I l-a succedat la tron pe tatăl său, Bulgaria era una dintre cele mai însemnate țări din Europa.

În anul 864 Boris I s-a botezat, primind numele de Mihail, după nașul său de botez, împăratul bizantin Mihail al III-lea, și a adoptat titlul de cneaz.

După convertirea sa la creștinism, Boris I a impus această credință și supușilor săi.

În urma Sinodului de la Constantinopol din 869-870 a fost recunoscută autocefalia Bisericii Bulgare.

În anul 885, Boris I le-a oferit azil în țara sa lui Clement, Naum și Angelarius, ucenicii Sfinților Chiril și Metodiu, care au fost izgoniți din Moravia. Cu sprijinul cneazului, cei trei misionari creștini au creat centre de studii slave la Pliska, Preslav și Ohrida. Drept consecință, limba slavă a ajuns să înlocuiască greaca în slujbele bisericești, în viața literară și a devenit limba oficială a țării.

În anul 889, Boris I a renunțat la tron, în favoarea fiului său cel mai mare, Vladimir, și s-a călugărit.

Întrucât succesorul său a încercat să restaureze păgânismul între bulgari, în anul 893 fostul monarh, ajutat de nobilime și armată, l-a înlăturat pe Vladimir de pe tron, înlocuindu-l cu cel deal treilea său fiu, numit Simeon, după care a revenit la mănăstire.

În anul 895 a avut loc războiul bulgaro-ungar. Cneazul călugărit și-a părăsit liniștea mănăstirii și a venit în ajutorul fiului său. În bătălia de pe râul Bug armata ungară a fost învinsă, iar Boris I s-a întors la mănăstirea sa, unde a mai viețuit câțiva ani.

În 2 mai 907 Boris I și-a încredințat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, fiind ulterior trecut în rândul sfinților și socotit întocmai cu Apostolii pentru faptul că a încreștinat poporul bulgar.

Ștefan Nemanja al Serbiei

Ștefan Nemanja a fost regele Serbiei între anii 1166-1196. Acesta a fost fondatorul dinastiei Nemanjić, cea mai importantă casă regală sârbească medievală, și una dintre cele mai importante din Europa de Sud-Est. În anul 1196 acesta a renunțat la tron și s-a călugărit în Sfântul Munte Athos, sub numele de Simeon, unde a mai trăit timp de trei ani. La scurt timp după mutarea lui din această viață fostul monarh și ulterior monah a fost canonizat sub numele de „Sfântul Simeon Izvorătorul de Mir”.

Rastko Nemanja al Serbiei

Rastko Nemanja s-a născut în jurul anului 1175, ca cel mai mic fiu al regelui sârb Ștefan Nemanja. Între 1190 și 1192 acesta a condus principatul Hum (Zachlunia), după care s-a călugărit în Sfântul Munte Athos, sub numele de Sava. În anul 1207 Sava s-a întors în Serbia, iar în 1219 a fost hirotonit ca prim arhiepiscop al Bisericii Ortodoxe Sârbe, păstorind până în anul 1233, când s-a retras din scaun. În 1235 Sava s-a mutat la Domnul, fiind ulterior trecut în rândul sfinților.

Ștefan Dragutin al Serbiei

Ștefan Dragutin s-a născut în jurul anului 1244, fiind fiul cel mai mare al regelui Ștefan Uroș I și al soției acestuia, Elena de Anjou. Ștefan Dragutin a condus Serbia între 1276 și 1282, an în care a abdicat în favoarea fratelui său mai tânăr Milutin, păstrându-și pentru sine un teritoriu din nordul Serbiei. În 1284, cumnatul său, regele Ladislau al IV-lea al Ungariei, i-a oferit stăpânirea asupra unei zone a Ungariei. Ștefan Dragutin a fost primul monarh sârb care a domnit în Belgrad. Cu puțin timp înainte de a se stinge din viață, în 12 martie 1316, regele a fost tuns în monahism, sub numele de Teoctist, fiind ulterior canonizat.

Împăratul Carol Quintul

Împăratul Carol Quintul (1519-1556) a fost fiul lui Filip cel Frumos și Ioana de Castilia. Când tatăl său a încetat din viață, în 1506, Carol a moștenit Burgundia. Zece ani mai târziu, la moartea lui Ferdinand de Aragon, bunicul său din partea mamei, Carol a devenit regele Spaniei (care cuprindea Napoli și Sicilia și avea întinse posesiuni coloniale în America). În 1519, la moartea lui Maximilian I, bunicul său după tată, Carol a moștenit domeniile germane ale Habsburgilor. Astfel, „Carol Quintul a devenit împărat și posedea un conglomerat de state și de provincii care nu erau legate între ele decât prin fidelitatea supușilor față de seniorul lor legitim”¹.

Între 1554 și 1556, Carol Quintul a renunțat, pe rând, la toate funcțiile pe care le ocupa. O parte din imensele sale teritorii a fost luată în stăpânire de fiul său, Filip al II-lea al Spaniei, iar alta de fratele împăratului, Ferdinand I, care a preluat și titlul de împărat.

¹ **Jean Bérenger**, *Istoria Imperiului Habsburgilor (1273-1918)*, traducere de Nicolae Baltă, Editura Teora, 2000, p. 115.

După abdicare, Carol Quintul s-a retras la mănăstirea San Jeronimo din Yuste, în Castilia, Spania, unde s-a stins din viață în ziua de 21 septembrie 1558.

Petru Movilă, mitropolitul Kievului

De la noi îl vom prezenta pe Sfântul Petru Movilă. „Acesta s-a născut în 21 decembrie 1596, la Suceava, în vechea capitală a Moldovei”¹, „ca fiu al lui Simion Movilă - mai târziu domn în Țara Românească și Moldova - și al soției sale Marghita, călugărită ulterior sub numele de Melania”². „Unchiul său era Ieremia Movilă, domnitorul Moldovei, iar alt unchi, Gheorghe Movilă, era mitropolitul țării”³. „Bunicul lui Petru, marele logofăt Ioan Movilă, fusese căsătorit cu Maria, fiica lui Petru Rareș. Așadar, Petru Movilă era strănepotul lui Petru Rareș și străstrănepotul lui Ștefan cel Mare. Dintre frații lui Petru, trei au ajuns domnitori în Moldova și Țara Românească”⁴.

„Cunoscându-l pe Petru Movilă de patriot înflăcărat, demn de virtuțile înaintașilor săi, în 15 octombrie 1622, regele Poloniei, Sigismund al III-lea (1587-1632), l-a recomandat marelui vizir al Porții Otomane, pentru a-l numi în scaunul domnesc al Moldovei, însă Petru a refuzat, preferând tihna de la moșia sa”⁵.

În anul 1627 Petru Movilă s-a călugărit la Mănăstirea Lavra Pecerska din Kiev, iar între anii 1633 și 1646 (când s-a mutat la Domnul) a fost mitropolitul Kievului.

¹ **Mitropolitul Nestor Vornicescu**, *Sfântul Petru Movilă. Monografie hagiografică*, studiu publicat în volumul: „Sinodul de la Iași și Sfântul Petru Movilă”, Editura Trinitas, Iași, 2002, p. 93.

² **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu**, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, Editura Trinitas, Iași, 2006, p. 28.

³ **Mitropolitul Nestor Vornicescu**, *Art. cit.*, p. 93.

⁴ **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu**, *Istoria...*, p. 28.

⁵ **Vlad Chiriac**, *Prefață* la cartea lui Petru Movilă „Împăcarea Bisericii Ortodoxe”, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 7.

„Petru Movilă, mitropolitul Kievului, a fost o personalitate care a dominat întreaga viață bisericească și națională a Ucrainei ortodoxe în prima jumătate a secolului al XVII-lea”¹. „Datorită Mărturisirii sale de credință, acesta a fost supranumit, pe bună dreptate, «Părintele Teologiei Ortodoxe moderne»”².

În anul 1996, Sfântul Sinod al Bisericii Ucrainei l-a trecut pe mitropolitul Petru Movilă în rândul sfinților. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a preluat în calendarul ei pe marele ierarh, iar „canonizarea lui solemnă a avut loc la Iași, în 13 octombrie 2002, când se împlineau 360 de ani de la sinodul din 1642”³, care a aprobat Mărturisirea de credință a mitropolitului Petru Movilă.

Alexandru I al Rusiei

„Cea mai complexă și mai derutantă personalitate din șirul suveranilor Imperiului Rus”⁴ a fost țarul Alexandru I (1801-1825). Acesta era fiul împăratului Pavel I și al Mariei Feodorovna, fiica ducelui Frederic al II-lea de Württemberg.

În timpul lui Alexandru I, în 1801, rușii au anexat Georgia, iar apoi s-au răspândit în America de Nord, nu doar în Alaska, ci și „în nordul Californiei, unde au fondat Fort Ross, în anul 1812”⁵.

În urma conflictului dintre ruși și perși, care a avut loc între 1804 și 1813, perșii au acceptat „dominația rusă în Georgia și au

¹ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria...*, p. 28.

² Pr. Lect. Dr. Ion Vicovan, *Un eveniment fundamental în istoria Bisericii Ortodoxe: Sinodul de la Iași - 1642*, articol publicat în volumul: „Sinodul de la Iași și Sfântul Petru Movilă”, Editura Trinitas, Iași, 2002, p. 53.

³ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria...*, p. 39.

⁴ Nicholas V. Riasanovsky, *O istorie a Rusiei*, traducere de Areta Voroniuc, Institutul European, Iași, 2000, p. 316.

⁵ *Ibidem*, p. 323.

renunțat în favoarea acestora la zonele Daghestan și Șemaka din Caucaz”¹.

Între 1806 și 1812, a avut loc un război ruso-turc, trupele lui Alexandru I înregistrând mai multe victorii asupra celor otomane. În tratatul de pace încheiat la București, în mai 1812, s-a stabilit că Basarabia va fi integrată în Imperiul Rus.

În 1808-1809, rușii s-au aflat în război cu suedezi, câștigând de la aceștia „Finlanda, care a devenit mare ducat autonom, iar împăratul rus a fost proclamat marele duce al acestuia”².

În anul 1812 împăratul Napoleon a invadat Imperiul Rus, însă campania s-a dovedit un eșec. „Din totalul de aproximativ 600.000 de soldați, cu care Napoleon intrase pe teritoriul rusesc, doar între 30.000 și 50.000 au mai părăsit țara”³.

Rușii și-au găsit mai mulți aliați, iar în bătălia de la Leipzig, din 16-19 octombrie 1813, trupele lui Napoleon au fost înfrânte. „Armatele aliate au trecut Rinul și au invadat Franța. După mai multe lupte crâncene, cu tot geniul militar al împăratului Franței, aliații au intrat triumfători în Paris, în 31 martie 1814. Napoleon a fost nevoit să abdice necondiționat și să se retragă pe insula Elba. Alexandru I a afirmat că aceasta a fost cea mai fericită zi din viața lui”⁴.

În anul 1825, la vârsta de 47 de ani, Alexandru I s-a călugărit sub numele de Feodor Kuzmici și s-a retras ca pustnic la Tomsk, în Siberia, unde a viețuit până în anul 1864, când s-a mutat la Domnul, fiind ulterior trecut în rândul sfinților.

„Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina ne învață să fugim de egoism. Să-I facem, adică, și lui Dumnezeu loc în ființa noastră.

¹ **Ibidem.**

² **Ibidem.**

³ **Ibidem**, p. 327.

⁴ **Ibidem**, p. 328.

Lui, Care a creat-o. El a creat lumea și toate cele pe care le vedem în jurul nostru și, cu toate acestea, de multe ori Lui nici nu-I mai facem loc în inima și în gândurile noastre. Suntem plini de noi înșine și nu mai încap acolo nici măcar Dumnezeu, darămite aproapele, pe care îndrăznim adeseori să-l privim cu dispreț sau să-l judecăm aspru, socotindu-l neimportant”¹.

Să învățăm din această parabolă să nu adunăm mai multe bunuri materiale decât avem nevoie, pentru că așa cum Dumnezeu ne poartă de grijă astăzi, cu siguranță o va face și mâine. Dacă Dumnezeu ne-a rânduit să avem avere pe pământ, să oferim și celor lipsiți, pentru că toți creștinii suntem frați în Hristos. Așa cum purtăm de grijă să nu ne lipsească nimic pe pământ, tot așa să ne îngrijim, prin fapte bune, să ne adunăm comoară și în cer.

¹ Sebastian, **Episcopul Slatinei și Romanaților**, *Op. cit.*, pp. 209-210.